10131

Bibl. Jag.

IV

Habicht Ernest

1915 - 1919 (43 w tym 10 telegramów oraz
i b.d. 1 załącznik)

Bibl. Jag.

Naczelny Komitet Opieki nad byłymi Legionistami, oraz wdowami i sierotami po poległych Legionistach. Wien I. Neuer Markt 3/II.

L.832. Wiedeń dnia 1.października [1915]

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Proszę wybaczyć me nieposłuszeństwo i niezastosowanie się do Pańskiego dla mnie tak cennego życzenia, ale nie mam urlopu; moje stosunki zaś naprężone z Ministerstwem są JWPanu Prezesowi wiadome i nie chciałbym doprowadzać do katstrofy, gdyż mimo wszystkiego jestem zdania, że pierwszem zadaniem każdego Polaka jest spełnić przyjęte na siebie obowiązki a dopiero czas, jakie one mi do woli zostawiają poświęcić pracy nadobowiązkowej społecznej i humanitarnej.

Pozatem nieobecność moja przez tydzień we Wiedniu spowodowała tak w biurze jak i w komitetach nagrodzenie się zaległości, którym zaledwie podołać mogę i proszę mi uwierzyć, że mam dzień już nie na godziny ale wprost na kwadranse podzielony. Nadto 11. jest nasz koncert, nad którym przyjęta arcyksiężna Zyta protektorat i obecność moja przez cały czas aż do 11. a właściwie agitacya z mej strony jest tutaj konieczną, gdyż oprócz strony pieniężnej wchodzi w grę także nasza ambicya narodowa, gdyż będzie to pierwszy we Wiedniu koncert polskich rzeczy i pieśni na taką skalę urządzony.

. Nadto w tej chwili oświadczyli mi pp.Rosner i Hr. Michałowski,że muszę z tym ostatnim jutro jechać do Pesztu na otwarcie Domu legionistów,aby tam powstrzymać polityczny zapał retoryczny niektórych panów,którzy z Wiednia na tę uroczystość do Pesztu się wybierają. Według zdania Rosnera i Michałowskiego,którym depeszę p.Prezesa pokazałem jest mój wyjazd do Pesztu niezbędnie konieczny

Wreszcie na me usprawiedliwienie przytaczam,że me dwie ostatnie podróże w sprawach Komitetu kosztowały blisko 400 kor,których to pieniędzy z Komitetu odbierać przecież nie mogę a na dalsze tego rodzaju wydatki niestety moja kieszeń nie pozwala.

Z drugiej zaś strony przypuszczam,że przecież każda sprawa da się w drodze pisemnej załatwić i w tym kierunku jestem zawsze gotów uczynić wszelkim życzeniom JWPana Prezesa bezzwłocznie zadość.

Licząc,że JWPan Prezes zrozumie moje słuszne powody polecam się nadal Jego łaskawym względom

powolny

Komitet Opieki nad Legionistami

1321

Bibl. Jag. 2

Naczelny Komitet Opieki nad byłymi Legionistami, oraz wdowami i sierotami po poległych Legionistach. Wien I. Neuer Markt 3/II.

Wiedeń dnia 9.10.1915.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Przedewszystkiem przywłaszczam sobie prawo zwrocić uwagę JWPana Prezesa,że w danych warunkach Jego zdrowie nie jest Jego prywatną własnością,że za dużo zależy na wszystkim na niem i dlatego ośmielam się zwrócić uwagę,iż wprost niewolno JWPanu Prezesowi zdrowiem tem dowolnie szastać a niestety dotychczas to ostatnie miało miejsce.

Zrozumie też JWPan Prezes,że właśnie z uwagi na wiadomość zawartą w Pańskim liście a donoszącą mi o pogorszeniu Jego zdrowia czuję się wprost nieszczęśliwy,iż nie mogę w bi żącym a względnie w przyszłym tygodniu uczynić zadość Życzeniu JWPana Prezesa co do mego osobistego przybycia do Krakowa ale jak już zaznaczyłem tak me obowiązki urzędowe,jak i dobrowolnie przyjęty na siebie obowiązek w Komitecie Opieki,który choć skromny uważam za bardzo ważny,nie pozwalają mi na opuszczenie Wiednia.

Korzystam zatem z drugiej udzielonej mi przez JWPana Prezesa ewentualności i posyłam Doń siostrę moją Henrykę z Habichtów Starzewską,osobę tych samych poglądów politycznych i tak samo dla naszej idei oddaną jak ja a nadto oso-

1252

bę o wysokiej inteligencyi,która sprawę powierzoną dobrze wyrozumie i mnie powtórzy.

Z listu JWPana Prezesa muszę wnosić,że rozchodzi się o sprawę bardzo ważną, że zátem będzie wchodzić w rachubę niewątpliwie zaufanie do mej osoby i do mych poglądów politycznych. To też uważam za obowiązek z mej strony złożyć małe wyznanie wiary i w kilku słowach skrystalizować moje stanowisko i me poglądy. Jestem dla idei Legionów od samego początku oddany całą duszą i nie zachwiałem się na tej linii ani na chwilę,mimo różnych losów i różnych zboczeń, jakie ona doznała.Co do zadań naszych zaś na przyszłość to wziąłem sobie za zadanie i znowu da Bóg z tej linii nie zboczę,systematyczną pracę skierowaną do zorganizowania społeczeństwa..Licząc zatem,że zlecenie jakie mam otrzymać ze strony JWPana Prezesa tym zasadom moim sprzeciwiać się nie będzie,mogę już teraz złożyć przyrzeczenie,że będę się starał ze wszystkich sił uczynić zadość zawsze dla mnie zaszczytnemu życzeniu JWPana.

Łącząc wyrazy zupełnego oddania oraz czci i poważania życzę jak najszybszego powrotu do zdrowia.

Dr Ernest Stadnicki

Bibl. Jag.
3

Naczelny Komitet Opieki nad byłymi Legionistami, oraz wdowami i sierotami po poległych Legionistach. Wien I. Neuer Markt 3/II.

Wiedeń dnia 14/10 1915.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Przedewszystkiem serdecznie dziękuję za okazane mi zaufanie i za przynoszący mi zaszczyt wybór mej osoby na wiadomy posterunek.

Z udzielonych mi jednak informacyi nie widzę tam dla siebie pola do działania, do rzeczywistej praktycznej pracy, o ile miałbym tam występować tylko jako osoba prywatna a nie urzędowa. Zdaniem mojem tylko właśnie w roli urzędowej z jednej strony, z drugiej zaś strony stojąc na linii ideowej Legionów możnaby tam rzeczywiście dużo zdziałać. Tak z Kieleckiego jak i z Lubeckiego mam bardzo dokładne informacye, które wcale nie są dla nas różowe. Niemożna się jednak było czego innego po Dillerze i Wodzickim spodziewać, mimo nawet najlepszych ich intencyi, gdyż trzebaby tam było ludzi nie tylko o naszym kierunku politycznym, ale także ludzi poświęcenia, którzy by całego siebie dla tej pracy poświęcili, ludzi o niezwykłej energii i bystrości umysłu, czego niestety, znając obu powyższych, a żyjąc nawet w bliskiej przyjaźni z drugim przyznać im nie mogę, lecz rozumie się, jak długo oni są, uważam rolę mę-

żów zaufania jako w teoryi bardzo korzystnie się przedstawiającą, praktycznie jednak nie dającą się przeprowadzić, a przynajmniej nie tak przeprowadzić, jakbym przyjąwszy na siebie ten obowiązek uważał za swe zadanie. Jestem człowiekiem pracy, ale tylko takiej, która mi zapewnia rezultat, której wyniki mogę widzieć.

Słusznie zresztą Pan Prezes już poprzednio zaznaczył, że sprawa ta ani pisemnie, a jak widzę ani i przez pośrednictwo nie da się załatwić i że koniecznem jest tu bezpośrednie ustne porozumienie się. To też o ileby Pan Prezes w ciągu przyszłego tygodnia nie miał do Wiednia przyjechać, choć ogólnie tutaj na Pański przyjazd liczymy, to bym dołożył wszelkich starń, aby przynajmniej na jeden dzień do Krakowa wpaść i w tym kierunku ośmielam się prosić JWPana Prezesa o słówko odpowiedzi.

Prócz tego muszę jeszcze wskazać na dwie ważne przeszkody, które chcąc się podjąć wiadomej pracy musiałbym usunąć. Pierwsze, to Komitet Opieki. Odnośną pracę moją po kilkumiesięcznem doświadczeniu uważam, choć ona na oko wydaje się błahą, za bardzo ważną dla naszego przyszłego społeczeństwa. Niestety nie mam tu nikogo do pomocy i nie widzę na kogo bym się mógł w tym kierunku spuścić, zaniechanie jej zaś zupełne, czyli mówiąc inaczej poświęcenie jej innemu zadaniu, które dla mnie niewątpliwie mogłoby przynieść większe korzyści osobiste, uważałbym za zbrodnię. Drugą zaś przeszkodą jest ta okoliczność, iż prowadzę naj-

Naczelny Komitet Opieki nad byłymi Legionistami, oraz wdowami i sierotami po poległych Legionistach. Wien I. Neuer Markt 3/II.

większy departament generalnej prokuratoryi i mój szef już dwukrotnie wykazywał w Ministerstwie moją "Unentbehrlichkeit"; to też bardzo wątpię, czy możliwem by było uzyskanie dla mnie urlopu. Lecz jak już na wstępie zaznaczyłem za najważniejszą przeszkodę uważam to, że wedle uzyskanych przezemnie informacyi nie mogę w to uwierzyć, bym rzeczywiście mógł tam na owem stanowisku coś dla naszej sprawy zdziałać, a nie chciałbym być jakąś figurą malowaną.

Proszę mi moje krytyczne uwagi wybaczyć, ale uważam że w takich wypadkach tylko zupełna szczerość i otwartość może doprowadzić do pożądanego celu.

W oczekiwaniu wiadomości co do przyjazdu JWPana Prezesa względnie mojego przyjazdu do Krakowa, kreślę się zawsze szczerze i zupełnie oddany

Dr Ernest Adamski

1273

Für Dr. H a b i c h t wurde der Urlaub zwar vom Ministerrats-Präsidium,doch aber nur für das Oberste Polnische Nationalkomité beansprucht.

Für ein Komité darf jedoch ein Staatsbeamte,für den ein vollwertiger Ersatz unter den gegebenen Verhältnissen überhaupt nicht zu verschaffen ist,nicht abgegeben werden.

Würde das Ministerium des Aeussern,sei es unmittelbar,sei es im Wege des Ministerrats - Präsidiums die Beurlaubung HABICHT' S nicht nur für das Nationalkomité sondern auch im "Gesammtstaatsinteresse" verlangen unter Hinweis,dass die Tätigkeit H a b i c h t's in dieses Gebiet tatsächlich fällt und den Interessen des Gesammtstattes entspricht,so ist das Justizministerium bereit Dr.Habicht auf die Kriegsdauer zu beurlauben. Um sein Wohlwollen dem Letzten gegenüber zu beweisen wird ihm ein neuerlicher 16-tägiger Urlaub gewährt.

Sollte der grosse Urlaub für Dr. H a b i c h t beansprucht werden,so liegt es im Interesse des Justizministeriums,dass es hievon sofort verständigt werde,damit es vor Ablauf des 16-tägigen Urlaubes H a b i c h t's für ihn,einen,wenn auch nicht vollwertigen Ersatz verschafft.

Als solcher ist der Generaladvokat derzeit Hauptmann-Auditor Kasimir A n g e r m a n n in Aussicht genommen,dessen Zurückstellung an die Generalprokuratur das Landesverteidigungsministerium bereits in Aussicht gestellt hat.

Bibl. Jag.

6

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 8.maja 1916.
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
I.Wallnerstrasse 1a

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

P.Podpułkownik R o n g e w A.O.K. odmówił mi offene Ordre,pomimo,że był poinformowany w jakim celu miałem jechać na front i jaką wogóle odegrałem rolę w stosunku Piłsudzkiego do Puchalskiego.Nie był łaskaw nawet mi odpisać i dopiero na telefoniczne zapytanie hr.Colloredo odpowiedział,że nie życzy sobie by cywiliście mieszali się do spraw wojskowych,czyli tłumacząc to na polskie A.O.K. a względnie p.R.nie życzą sobie zgody wśród Legionów i nasze rozterki były im widocznie na rękę.Niestety na tego pana pwołaliśmy się w liście JWPana Prezesa do Georgiego.Jeżeli więc on udzieli swych informacyi Gieorgiemu, to tem samem jest znowu sprawa mego urlopu niekorzystnie przesądzona. A sprawa to jednak bardzo pilna.Puchalski posyła jednego

kuryera za drugim,prosząc mnie na wszystko,bym przyjechał sprawę dokończyć,bo się tam coś znowu gmatwa;Sikorski żąda całkiem słusznie,abym przyjechał i zbadał stosunki w Piotrkowie i Warszawie,jeżeli mam w tym kierunku udzielić informacyi Puchalskiemu;jak już zaznaczyłem uważam to żądanie Sikorskiego za zupełnie słuszne,tak z jego osobistego stanowiska,jak i z ogólnego stanowiska Departamentu Wojskowego;obecnie powinienembył koniecznie pojechać na Węgry - a wszystkiego tego muszę zaniechać dla braku urlopu.W sprawie węgierskiej żąda ekscelencya,aby Batthyani się do niego pierwszy zwrócił,bądź to osobiście we Wiedniu, bądź listownie i w tym kierunku napisałem list do Stamirowskiego;między nami jednak nie możemy zapominać, że nie Batthyani nas,ale my Batthyaniego potrzebujemy, dlatego byłoby bardzo wskazanem,zanim Batthyani się zdecyduje pierwszy krok zrobić,by jadąca obecnie deputacya N.K.N.-u całkiem prywatnie z nim się porozumiała.Do tego rozumie się, należałoby się bardzo ostrożnie i zgrabnie wziąć i serdecznie żałuję,że nie mogę w tej sprawie służyć.

Listy N.K.N.pisane do ekscelencyi zostają już na górze

w registraturze Wicka,który wraz z Maryankiem niedopuszczają mnie całkiem do Bilińskiego,tak że w tym kierunku nie będą miał żadnej oryentacyi,ani też sposobności przeciwdziałania w bardzo zawziętym na N.K.N.wpływom tychże panów.Dzisiaj zgłosił się Maryanek do urzędowania w Prezydyum i powołując się na życzenie ekscelencyi,objawił mi tego rodzaju swój program,że ja w tych warunkach mogę prowadzić biuro tylko do przyjazdu JWPana Prezesa do Wiednia, który daj Boże,aby był najszybszy,bo spraw jest wiele do omówienia.W każdym razie biuro prezydyalne do tego czasu wprowadzę o tyle w ruch,że może go potem ktokolwiek dalej poprowadzić.

Potrzebujemy tutaj koniecznie obydwóch orędzi Biskupa Homyszyna,które po przetłumaczeniu na język niemiecki,należałoby koniecznie przeforsować do prasy niemieckiej,tak wiedeńskiej,jak i berlińskiej.Na życzenie Bilińskiego ośmielam się prosić JWPana Prezesa o łaskawe osobiste zajęcie się,by te orędzia jw jak najkrótszym czasie do Prezydyum przesłano.

Druga moja bardzo gorąca prośba do JWPana Prezesa

dotyczy bardzo pilnego i poufnego listu do Puchalskiego, jaki przesyłam przez p.kuryerkę pod adresem Zerańskiego z prośbą o natychmiastowe przesłanie go do Puchalskiego.Otóż proszę,by JWPan Prezes raczył polecić komuś ze Swych urzędników, by zechciał pod osobistą odpow iedzialnością przypilnować, by list ten przez poufnego człowieka dzisiaj jeszcze został na front wysłany.

O Swem przybyciu do Wiednia proszę mnie łaskawie zawiadomić.

Kreślę się z wyrazami głębokiej czci i poważania

JWPrezesowi szczerze oddany

Akc. 10131

8

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 9.Maia 1916.
I. NEUTORGASSE 15.

Jśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Generał Puchalski prosi mnie w liście między innemi o namówienie pułkownika Hallera,by wniósł na jego ręce podanie o nadanie mu Komendy II.Brygady.Ponieważ ja nie mam adresu Hallera, a ma on przebywać w Zakopanem,przeto gorąco proszę JWPana Prezesa,by raczył bezzwłocznie w tym kierunku zwrócić się do Hallera,gdyż jak pisze Puchalski,będzie to dla niego wielkiem uproszczeniem sprawy.

P.Czajkowski oświadczył,że chętnie by się zwrócił do Ks.Biskupa Pelczara,że jednak z uwagi na stosunki pocztowe i cenzuralne trwałoby to bardzo długo i wobec tego radzi,aby hr.Mycielski wprost do Biskupa pojechał.

Sytuacya wyjazdu do Węgier przedstawia się w tej chwili bardzo krytycznie.Nie wiem, czy JWPan Prezes dostał jeszcze

na czas telegram od eksc.Bilińskiego i co na to zarządził. Hausner bez delegatów Koła Polskiego nie chce jechać,ekscelencya zaś oświadcza,że bez uchwały Komisyi politycznej nie może nikogo wysyłać,a ponadto,że rzeczywiście obecnie we Wiedniu nikogo nie ma.Sprawa ta niestety została podczas jazdy w Krakowie zbyt pobieżnie załatwioną.Powinno się było tak jak do Racławic,tak i do Węgier mianować delegatów.W południe ekscelencya zwrócił się do mnie,bym jako reprezentant jego, jako Prezesa N.K.N. ze Skarszewskim i z Hausnerem pojechał. Obecnie jest godzina 5 popł.i dotychczas nie mam urlopu, a bez niego rozumie się jechać nie mogę.Wieczór o 7-mej przychodzą jeszcze do mnie Hausner i Skarszewski,będę się starał koniecznie i bez względu na to, czy ja pojadę, czy nie, do jazdy ich namówić,gdyż nieobecność ich byłaby policzkiem dla Węgrów ze strony N.K.N.,na który ani tamci nie zasłużyli,ani my go im wymierzać chyba nie chcemy. Czy mi się to uda,nie wiem.

Polecając jeszcze raz pamięci prośbę Puchalskiego łączę zapewnienia wysokiej czci i poważania

szczerze oddany

Lewakowski

P.S. Odpis deklaracyi Naczelnego Komitetu do narodu węgierskiego, którego oryginał podpisany przez ekscelencyę Bilińskiego przesyłam przez p. Skarszewskiego Dąbrowskiemu, dołączam do niniejszego listu.

1215/1916 10

Die Daten i... chen Eingange der mittels Type... parates ausgefertigten Telegra... bedeuten: 1. Namen des Aufg... beamtes, 2. die ...gabenummer, 3. die Wortzahl (ev... in Bruchform), 4. den Monatst... 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 03230

Die Telegraphenverwaltung übernim... hinsichtlich der ihr zur Beförder... oder Bestellung übergebenen Telegram... ...immer garantete Verantwortung...

praesident von jaworski krakau golebia 20=

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ... 191 ... um ... Uhr ... M. Mitt.

durch: .....

wien 11:,-4141 28 12 6 nzens = Ch.....) aufgegeben am ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

trotz urgense katholische missionen bisher unerledigt bitte drahtantwort ob u wo sikorski kot sonntag oder montag in wichtigster angelegenheit anzutrefen sind = habicht .+

L. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKAU I. KRAKÓW
8.VIII.-

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 13.maja 1916.
I. NEUTORGASSE 15.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Wczoraj nareszcie udało mi się po dłuższej rozmowie z Ugronem, w której przedstawiłem mu całkiem brutalnie wszelkie błęby polityki Austryi wobec naszego narodu, wyprowadzić go z jego zwykłej ospałej równowagi i polecił mi, aby mu do połowy przyszłego tygodnia dostarczył memoryał wykazujący bez wszelkich ogródek i w sposób zupełnie bezwzględny wszystkie błędy, popełnione przez cywilną i wojskową administracyę austryacką w Królestwie oraz przedstawił kompletne wnioski, co i w jaki sposób należałoby zmienić. Nie chcę przeceniać tego co się stało, ale mimo tego śmiem to uważać za bardzo ważny i doniosły moment dla naszej sprawy. Wiem, że Komisya polityczna ma się w przyszłym tygodniu zajmować memoryałem, który ma być wniesiony

do Cesarza.Jestem jednak zdania,że mimo identyczności przedmiotu,należy mi nieoglądając się na memoryał Koła Polskiego usłuchać polecenia Ugrona,tem bardziej,że memoryał mój,czy też Naczelnego Komitetu /bo to,kto go ma podpisać,chciałbym aby zostało postanowione dopiero po porozumieniu się mojem z JWPanem Prezesem/,może być ujęty w dużo drastyczniejszą formę oraz być o wiele szczegółowszy,aniżeli memoryał Koła Polskiego,albowiem ten ostatni będzie uchwalany przez całą Komisyę,która z pewnością na niejedno się nie zgodzi.Ponadto droga tego ostatniego memoryału będzie w każdym razie dosyć długą,podczas gdy Ugron kładł bardzo silny nacisk na pospiech, w jakim tego memoryału odemnie żąda oraz na to,aby w memoryale tym szczególny nacisk położyć na porównanie stosunków pod zaborem niemieckim ze stosunkami pod zaborem austryackim.Proszę zatem o ile możności jak najwcześniej, przybyć do Wiednia,abyśmy pracę przezemnie przygotowaną mogli przed oddaniem jej przedysputować ewentualnie przerobić lub uzupełnić.Powtóre proszę o łaskawe zarządzenie, aby wszystkie materyały,jakie w tym kierunku posiada Naczelny Komitet

Narodowy zechciano bezzwłocznie mi przysłać.

Ja niestety dotychczas urlopu nie mam i wprost przerażenie mnie ogarnia,kiedy ja będę mógł sprostać memu tak odpowiedzialnemu zadaniu,bo zrozumie JWPan Prezes,że dopóki jestem w służbie,nie mogę się narazić na zarzut,żem ją zle lub niedbale wykonał,a te dwa moje zadania są tak ze sobą sprzeczne,że nie tylko fizycznie ale i moralnie nie dają się ze sobą pogodzić.Resztę szczegółów wyjaśni p.Maciesza.Jedzie on dalej do Piotrkowa,bo pomimo że poseł Daszyński oddał mi do dyspozycyi memoryał Kota,będą oni z pewnością posiadali jeszcze szereg szczegółów,które się do naszego memoryału przydadzą.

W odpowiedzi na listowne zapytanie JWPana Prezesa donoszę,że numer 71-szy "Polen" nie wyszedł dlatego,gdyż jeden z artykułów przesłany do cenzury A.O.K. dotychczas stamtąd nie powrócił.

Omówienie różnych bieżących spraw pozostawiam bytności JWPana Prezesa we Wiedniu i zapewniając Go o mej głębokiej czci i wysokiem poważazniu kreślę się

szczerze oddany

Kucharzewski

13

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 23. czerwca 1916.
I. NEUTORGASSE 15.

Jaśnie Wielmożny Pahie Prezesie !

Jak to JWPanu Prezesowi wiadomem, ekscelencya Biliński wyjaechał w poniedziałek do Ischlu. Widziałem się z nim dopiero na kolei, gdzie mnie zaprosił i jakie pół godziny ze mną znowu bardzo serdecznie rozmawiał. Wyglądał bardzo zmieniony i mocno zeszczuplał.

U nas w biurze nic nowego. Jest wprawdzie roboty bardzo dużo, a nawet z uwagi na moje bardzo ekstenzywne zatrudnienie w generalnej prokuratoryi, za dużo, ale nic doniosłego i przy niezwykle wydatnej pomocy Dra Bergera jakoś ten cały aparat posuwa się naprzód. Czy długo potrafię tak na dwie strony pracować, nie wiem. Zal mi tylko, że będąc uwiązanym przez prokuratoryę, nie mogę sił mych ani w tej mierze, ani tam zużytkować dla naszej sprawy, gdzieby się one rzeczywiście i skutecznie na coś przydały.

Obecnie ze spraw, o którychbym chciał JWPana Prezesa

poinformować jest może najważniejszą ta,że mam wszelkie szanse po temu,iż uda się nam nareszcie p.Turnaua i p.Englischa z Lublina wyrugować.Jak WPanu Prezesowi może wiadomo,panowie ci podpiwszy sobie na 3.Maja,spalili chorągiew.Sprawę tę zatuszowano. Obecnie jednak p.U.zapewniał mnie,że jeżeli dostarczę mu dowodów na odnośny fakt,to panowie ci będą musieli ustąpić. W sprawie tej interweniował także p.Rosner.

Następnie zawiadamiam JWPana Prezesa,że został tutaj zaasenterowany p.Kulczycki,którego by należało reklamować.Pozostawiam jednak ocenie JWPana Prezesa,czy uczynić to już należy teraz,czy dopiero wówczas,gdy zostanie powołany, co może nastąpić dopiero ewentualnie nawet po kilku miesiącach.Równocześnie muszę nadmienić,że ten sam los czeka niewątpliwie Dra Bergera,który staje do musterunku w następny dzień po mnie, tj. 4.lipca br.Mówiłem już o jego reklamacyi z eksc.Bilińskim,który przyrzekł mi w danym razie swą interwencyę na rzecz Bergera.Sądzę zatem,że reklamacyę Kulczyckiego należałoby przedsięwziąć przez Kraków i to teraz,aby się potem obie z Bergerowską nie spotkały.

Kiedy JWPan Prezes odwiedzi nas We Wiedniu ? Jeżeliby to

nie miało wkrótce nastąpić, to proszę choć o kilka słów informacyi, co tam u nas nowego słychać i jak się JWPan Prezes czuje.

Kończąc kreślę się zawsze dla Kochanego i Czcigodnego Pana Prezesa szczerze oddany

Ernest Malicki

rkp. 10131

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 30. czerwca 1916.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Pomimo, że każde życzenie Pańskie jest dla mnie rozkazem, nie mogę w sprawie W a c h t l a nic przedsięwziąć, albowiem Puchalski wyraźnie mnie prosił, aby w sprawie legionistów t.zw. frontdiensttauglich, nie udawać się doń z żadnemi protekcami, gdyż "nie wolno" mu ich uwzględniać.

Wspominał mi tu Zieliński o ostatniem posiedzeniu Komisyi wykonawczej. Rozumie się, że podzielam w zupełności stanowisko JWPana Prezesa. Z drugiej jednak strony mają i oni pewną racyę, jeżeli się uwzględni stanowisko naszego rządu. Mówił mi Wysocki Alfred, idący obecnie do Lublina na szefa biura prasowego, że w Cieszynie dla Legionów usposobienie jak najlepsze, dla N.K.N. zaś jak najgorsze. Ugron zaś tak wobec mnie, jak i wobec Goldscheidera oświadczył, że sprawa nasza w stosunku do Niemiec stoi "sehr ungünstig". Uważam też za wielki błąd z naszej strony, że obecnie nie ma tu nikogo we

Wiedniu. Znając stosunki austryackie jestem zdania, że nasza arystokracya, gdyby chciała, mogłaby wiele w obecnych warunkach we Wiedniu uzyskać, gdyż mimo wszystkiego dworskie sfery mają tu wielki wpływ.

W Wiedniu z powodu ofenzywy rosyjskiej jest bardzo silne zaniepokojenie i rozgoryczenie. W kołach politycznych a w szczególności deutschnational całkiem otwarcie mówią, że im jest zupełnie obojętne, co się z Galicyą i z Polską stanie, byle tylko nie mieć nas tutaj w parlamencie.

Generał Puchalski w ostatnim swym liście wspomina, że pierwsza brygada zachowuje się wobec niego zupełnie poprawnie, a natomiast robią mu wielkie trudności Kitner i Grzesicki których chciałby się jak najprędzej pozbyć, co jednak prawdopodobnie nie da się uskutecznić bez osobistej bytności w Cieszynie, która wobec obecnej ofenzywy jest dlań niemożliwą.

Kończąc moje sprawozdanie, życzę JWśnie Wielmożnemu i Kochanemu Panu Prezesowi jak najpomyślniejszego urlopu, kreśląc się zawsze szczerze oddany

Sławoj Składkowski

17

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 20.lipca 1916.
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Przedewszystkiem z listu JWPana Prezesa,dotyczącego sprawy Kulczyckiego muszę wnosić,że mój list w tejże sprawie do JWPana Prezesa pisany zaginął.W liście tym bowiem wskazywałem właśnie na to,że ponieważ ja tutaj imieniem Prezydyum staram się o t.zw."Enthebung" dla Dra Bergera i już wniosłem odnośne podanie do Ministerstwa obrony krajowej poparte przez Ugrona,przeto nie mogę równocześnie wdrażać kroków w sprawie p.Kulczyckiego,gdyż mogłoby to albo Bergerowi,albo nawet obydwom zaszkodzić.Ponadto nieznane misą rzeczywiście powody z jakich należałoby żądać "Enthebung" p.Kulczyckiego.Proszę więc,by sprawą tą zechciał się Kraków zająć.

W sprawie Świdy poleconej mi przez p.Prezesa wniosłem natychmiast podanie,również przez Ugrona poparte.Natomiast w sprawie p.Perekładowskiego /protegowany Garapicha/ muszę przedtem zasięgnąć informacyi,kto to właściwie jest,abyśmy się nie skompromitowali i na przyszłość nie popsuli swoich wpływów dla ludzi

na to zasługujących.

W tej chwili otrzymałem list od Puchalskiego, w którym podnosi,że on ze swej strony zrobił wszystko, co przyrzekł,że jednak mimo tego ze strony przeciwnej robią mu tylko same trudności.W dalszym ciągu donosi mi,że poczynił daleko idące kroki,przygotowujące w A.O.K. teren dla N.K.N. "o czem w danym czasie szczegółowo się dowiemy".O objęciu drugiej brygady przez Hallera a trzeciej przez Szeptyckiego zapewne Pan Prezes już jest poinformowany.

Telegrafuje mi Sikorski,że A.O.K. nareszcie zdecydowało się na werbunek jeńców i żąda,bym w tej sprawie przedłożył mój plan działania.Uczyniłem to.Ponieważ jednak werbunek jeńców stoi na równi z werbunkiem Królewiaków,przeciw któremu podnoszą się teraz liczne głosy.tak że i w samem łonie N.K.N.,jak deklaracya posła Daszyńskiego,przeto prosiłbym o informacyę,jakie stanowisko N.K.N. zajęło wobec tego ruchu antywerbunkowego,gdyż nie chcą się narazić na zarzut,że ja poza plecami N.K.N. a przedewszystkiem JWPana Prezesa werbunek ten przeprowadzam.Rozumie się także,że akcyę tę mogę pod własną odpowiedzialnością tylko wtedy przeprowadzić,jeżeli będę miał możność osobistego kierownictwa nią, co wobec obecnego mego podwójnego zajęcia jest wykluczone.Jeżeli zatem odpowiedź JWPana Prezesa wypadnie potwierdzająco i jeżeli JWPan

Prezes będzie w tych dniach w A.O.K./co wnoszą z listu Puchalskiego/, to prosiłbym o poruszenie sprawy mego urlopu.Również sprawa owych 900.000 jest obecnie w A.O.K. i pomimo,że ją stąd za mem staraniem Ugron urgował,byłoby bardzo wskazane,by JWPan Prezes jak najprędzej mógł ją osobiście na miejscu poprzeć,gdyż inaczej możemy długo na nią czekać.

Tutejsza Gospoda,która niewątpliwie położyła wielkie zasługi dla Legionów znajduje się w stanie konkursu. Ma bowiem 15.tysięcy koron długu.Niestety kilka tysięcy dłużną jest stacyi zbornej za które to fundusze odpowiada porucznik Maciesza,który w tych dniach przez Ministerstwo obrony krajowej został z Wiednia przeniesiony.Ponieważ nie możemy do tego dopuścić,aby ten niezwykle porządny i godny człowiek narażony został na wprost nieobliczalne skutki,przeto zwróciłem się do Departamentu Skarbowego z prośbą, by dług ten wyrównali.Niestety otrzymałem odmowną odpowiedź,zdaje się niezrozumieli grozy sytuacyi.Proszę zatem bardzo sprawą tą serdecznie i rychło się zająć.

Panowie : Stamirowski i Syntinis,którzy położyli przecież dla naszej sprawy i dla N.K.N. wielkie zasługi i są ludźmi ze wszech miar godnymi, są bardzo rozgoryczeni,że N.K.N. od dłuższego czasu naich pisma i telegramy zgoła nie reaguje.Ja z mej strony starałem się ich uspokoić,lecz jak świadczą dołączone listy,bez-

skutecznie.Prosiłbym bardzo,by JWPan Prezes był łaskaw choć w kilku słowach tych ludzi uspokoić,którzy w swem rozgoryczeniu podejrzewają zdaje się Dąbrowskiego,że jego intrygom mają to bolesne ich traktowanie przez N.K.N. do zawdzięczenia.

Dzisiaj we Wiedniu same konferencye; są i Węgrzy i Berlin,sprowadzono nawet Andryana z Warszawy,niestety z naszych nie ma nikogo. Słyszę,że JWPan Prezes niedomaga.To też na zakończenie mego listu łączę życzenia jak najrychlejszego powrotu do zdrowia dla nas wszystkich tak cennego.

Zawsze dla JWPana Prezesa szczerze i zupełnie oddany

Leon Wasilewski

18

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
~~PREZES~~
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 25. IX. 16
~~I. NEUTHORGASSE 9.~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie
Prezesie!

Naszego Stamirowskiego wezwało Tow. rolnicze, aby w tej chwili wrócił na posadę - gdyż inaczej odbiorę mu połowę pensyi, jaką z tegoż Tow. pobiera. Prezesem Towarzystwa jest pan Artur Zaremba

Cieleski. Możeby Jlwny Pan Prezes raczył Sam, lub przez kogoś do Cielec. się udać. Właśnie wrócił z Pesztu nasz wielki przyjaciel węgier prof. Diwecky, który Stamirowskiego bardzo chwalił, twierdząc, że ma On największą zasługę w tem, że Węgrzy tak się sprawą Polską zajmują. Diwecky nadmienia również, że Stamirowski żyje tam w nędzy i że trzebaby mu coś pomódz.

Łączę uprzejme wyrazy wysokiego poważania

Szczerze dla Jlwnego Pana Prezesa oddany K. Habicht

16/10/1916 20

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag u. 5. die Stunde u. Minute der Aufga

Gattung: ..... Eingangsnummer: 911

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegra keine wie immer geartete Verantwor

profeszor jaworski krakau golebia 20=

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..... 191 ... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

220 Wiedeń 16 X 16 Smolenski

v wien 11.+4585 13 16 12,-10+

191 ... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

= pester herren sind wien gekomen morgen audienz := habicht

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKÓW 1
15 X 15

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
~~PRAESIDENT~~
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-COMITTEE

WIEN, 23.10.1916.
~~XXI.NEUTHORGASSE 9.~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

W załączeniu przesyłam list p.Stamirowskiego,dotyczący pobytu Sokolnickiego w Peszcie,a zawierający propozycye,aby N.K.N. zawiadomił wpływowych polityków węgierskich,że Sokolnicki nie jest już członkiem N.K.N.

Osobiście z wnioskiem się tym nie zgadzam i jestem zdania, że właśnie taką rzecz może zrobić tylko prywatnie p.Stamirowski a nie oficyalnie N.K.N.;proszę jednak o odwrotną decyzyę JWPana Prezesa,gdyż w tej drażliwej kwestyi nie chcę brać na siebie odpowiedzialności, a Stamirowskiemu odpisać coś muszę.

Minister Teleszky pisał już do Bilińskiego,że wszystko zrobi,ale że jeszcze dotychczas nie ma odnośnego aktu Kriegsministerium.Równocześnie zwracam się do p.posła Czajkowskiego, aby raczył sprawę tę w Ministerstwie wojny poruszyć.

Zapewne JWPanu Prezesowi wiadomo,że generał Puchalski przyjechał tutaj na urlop.Wspominał mi,że przeszle Panu Preze-

sowi odpis raportu,złożonego przez się w Cieszynie.

Dzisiaj odbywają się konferencye reprezentatów Niemiec i Austryi we Warszawie z tamtejszemi grupami.W austryackich sferach jest przekonanie,a nawet mała"Schadenfreude",że te pertraktacye się rozbiją i Cieszyn bardzo by się cieszył,gdyby mógł wówczas wycofać austryackich poddanych z Legionów. To wszystko dla nas straszne rzeczy,tem więcej,jeżeli się słyszy,co się równocześnie dzieje w Baranowicach.

Byłbym JWPanu Prezesowi wielce zobowiązany,gdyby odpowiadając łaskawie na mój list,doniósł mi,czy i kiedy przyjedzie do Wiednia,gdyż chciałby się także generał Puchalski z Nim zobaczyć.

Łączę wyrazy czci i poważania wraz z serdecznymi pozdrowieniami

szczerze oddany

Kucharzewski

c

h

dy-

ą

sły-

wia-

ie

ro-

23

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
~~PRAESIDENT~~
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-COMITTEE

WIEN, 27/10 1916.
~~I. NEUTHORGASSE 9.~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Za list i wiadomość o rychłym przyjeździe serdecznie dziękuję.

O sprawie pieniężnej pamiętam i dzisiaj uprosiłem nawet generała Puchalskiego i byliśmy razem u odnośnego referenta, aby sprawę przynaglić, oraz wprowadzić tamże p. Tillesa z Departamentu Skarbowego, z którym będą tam przechodzić rachunki. Tam dowiedziałem się, że odnośna odezwa do rządu węgierskiego już odeszła, ale tak jakeśmy przypuszczali do Ministerstwa skarbu, lecz do prezydyum Ministerstwa. Skutkiem tego wysyłam natychmiast express-list do Stamirowskiego z prośbą, aby z jednej strony starał się uwiadomić ministra Teleszky'ego /który w tej sprawie napisał bardzo serdeczny list do eksc. Bilińskiego/, że odnośne akta zalegają w Prezydyum, z drugiej zaś strony, aby w Prezydyum sprawę pourgował, a gdyby wywąchał, że potrzebna jest ewentualnie audyencya u Tiszy, by mnie natychmiast telegraficznie zawezwał. Po nadejściu zgody z Pesztu i po pobieżnem rozglądnięciu się w przedłożonych przez N.K.N. alegatach rozstrzygnie

Ministerstwo wojny, czy wypłaci nam zaliczkę, czy też, jeżeli się okaże, że zbadanie odnośnych alegatów da się w krótkim czasie przeprowadzić, wypłaci odrazu po tym krótkim czasie całą udowodnioną kwotę.

O konferencyach w Warszawie byłem poinformowany; niestety jak zwykle pojechali z naszej strony ludzie zupełnie o sprawie nie-poinformowani a nawet nam nieżyczliwi, jak eksc. Höfer Jedyna więc nadzieja, że mądrzy Niemcy niedopuszczą do niczego bardzo głupiego.

Dzisiaj miał Puchalski listy od Szeptyckiego i Kochańskiego; obaj donoszą, że sprawa narazie się uspokoiła, gdyż wszyscy czekają wiadomości z Warszawy. W sprawie p.S. napisałem do Stamirowskiego w tym duchu, jak to swego czasu raportowałem JWPanu Prezesowi.

Łącząc wyrazy wysokiego poważania i głębokiej czci kreślę się

szczerze oddany

Leon Wasilewski

ię

e

y

ys-

WPa

ślę

25

SZEF BIURA PREZYDENCKIEGO
~~PREZES~~
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 22. XI. 16
I. NEUTHORGASSE 9
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie
Prezesie!

Proszę o łaskawe przyjęcie i udzielenie poparcia p. Sędziemu z Kielce Dr. Rudolfowi Jackowskiemu.

Łączę dla Jaśnie Pana Prezesa wyrazy czci i poważania

Ernest Stawiski

20822 28/11/1916 26

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. Namen des Aufgabeamtes, die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (Zeichen in Bruchform), 4. [illegible] tag 5. die Stunde und [illegible] Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung übergebenen Telegramme [illegible] geartete Verantwortung.

= professor jaworski krakau golebia 20

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

L. 311, 28/XI. KŁOWSKA

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

wien 11+ 8840 12 28 11 40 m :

(Ch.....) aufgegeben am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

:= im namen opnk habe kranz niedergelegt = habicht .+

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKAU 1
KRAKÓW 1

27

CHEF DES PRAESIDIUMS
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-COMITTEE

WIEN, 4. 12. 16

I. NEUTHORGASSE 9.
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny i Kochany

Panie Prezesie!

Sprawa pieniędzy obecnie tak stoi, że jest zupełnie uzasadniona nadzieja, iż asygnata wystawiona do rąk Jmnego Pana Prezesa wyjdzie stąd w sobotę do Krakowskiego Militärkommando.

Imieniem N. K. N. złożyłem wieniec przy trumnie Cesarza oraz deputacya wzięła udział w pogrzebie.

Przypuszczam więc, że Jmcy Pan Prezes będzie
zemnie zadowolony. Ja tego niestety nawzajem
nie mogę powiedzieć, bo to ciężki grzech, że
Pan Prezes tak na swoje zdrowie nic nie uważa
i nam tu takiego strachu napędził; proszę
nie zapominać, że To zdrowie nie jest prywatną
własnością Kochanego Pana Prezesa, lecz
jest własnością narodu i musiałbym jako prokurator
dopatrywać się w postępowaniu Jmnego Pana Prezesa
„złośliwego uszkodzenia cudzej własności § 468 ust.

szczerze oddany
Ernest Habicht

Bibl. Jag.

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
~~PRÄSIDENT~~
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-KOMITEES

WIEN, 6. grudnia 1916.
~~I. NEUTHORGASSE 9.~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

W załączeniu przesyłam odpisy dwóch rezolucyi ministerstwa wojny, jakie mi się nareszcie udało w sprawie jeńców uzyskać. Są to z małemi tylko zmianami poprostu inglomerata moich wniosków. Szło mi o to, by robotę, którąby może i kto inny był przeprowadził, wykonał N.K.N., by odbyła się ona pod jego autorytetem i by ministerstwo wojny weszło z N.K.N.-em w bliższy kontakt. Rozumie się że na tem nie poprzestanę i już postawiłem nowe wnioski tak w ministerstwie wojny, jak i w Naczelnej Komendzie Armii.

W sobotę jedziemy z Ks. Biskupem Bandurskim do Csóth, gdzie urządzam w niedzielę obchód listopadowego powstania. Do Planu wybiorę się dopiero po świętach. Zrozumie Pan Prezes o ileby ta praca szybciej poszła i lepsze mogła mieć rezultaty, gdybym nie miał obok tego mych zwykłych zajęć, które przeciętnemu człowiekowi już same przez się życie wypełniają.

Okólniki te proszę łaskawie dać przeczytać p. Golińskiemu, ale lepiej niech odpisów /do czego ma szczególną pasyę/ z nich nie

robi.Natomiast proszę Go bardzo a o poparcie tej prośby zwracam się także do JWPana Prezesa,by Kraków zajął się jaknajprędzej zebraniem i jak najszybszem wysłaniem do Plan pod adresem: Maryan Gruss i do Csóth pod adresem: Józef Jelec,jak największej ilości książek elementarnych i wydawnictw popularnych oraz wszelkiego rodzaju odznak itp.emblematów.

Dla braku czasu kończę łącząc wyrazy głębokiej czci i poważania

szczerze oddany

Ludwik Zamenhof

-

m:

zej

zel-

30

SZEF BIURA PREZYDIALNEGO
~~PREZES~~
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 7/12 1916.
I. NEUTHORGASSE 9

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Upraszam o łaskawe wysłanie dołączonego listu do Komendy Legionów, rozumie się, po przeadresowaniu i zapieczętowaniu. Sprawa jest bardzo pilna, gdyż idzie o podniesienie powagi tych ludzi.

W Csóth wybuchła posród jeńców rewolucya. Na prośbę ministerstwa wojny jadę tam już jutro z eksc. Stürgkhiem/generałem/.

Szczerze oddany

7/12/1916 Bibl. Jag. 31

0/505

Die Daten im dienstlichen [illegible]er mittels Typendruckappara[illegible]- tigten Telegramme bedeute[illegible] Namen des Aufgabeamtes, 2. [illegible] gabenummer, 3. die Wortzahl (eve[illegible]l in Bruchform), 4. den Monatstag [illegible]nd 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

= ppaesident jaworski

krakau zolenbia 20=

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

wien 11.+ 2346 16 7 12/10 v = (.....) aufgegeben am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

tag der anweisungabsendung heute noch unbestimmbar

jedenfalls in kuerzester zeit = habicht .+

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

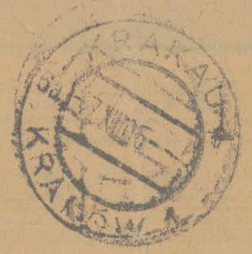

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
~~PRÄSIDENT~~
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-KOMITEES

WIEN, 12.grudnia 1916.
~~XXI.NEUTHORGASSE 9XXXXXX~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Niestety mimo wszelkich starań z naszej strony i mimo niewątpliwie wszędzie okazywanej nam życzliwości, sprawa pieniężna która już przez referentów wszystkich jest załatwiona, musi przejść jeszcze tyle podpisów, że wątpię, by pieniądze te przed 18-tym mogły być w Krakowie. Sprawy tej z oka nie spuszczam i przy każdej sposobności ją urguję.

Załączam do naszego archiwum sprawozdanie z mej bytności w Csóth. Pojutrze wyjeżdżam znowu do Plan wraz z eksc. Linhardtem, inspektorem obozów jeńców w Austryi, skąd nieomieszkam również przesłać sprawozdania. Proszę łaskawie sprawozdanie to dać przeczytać p. Golińskiemu, ale w obecności Pana Prezesa, by mi nie zrobił odpisu.

Wczoraj zażądało Ministerstwo wojny dla mnie dwumiesięcznego urlopu, a nadto dostałem pismo z Armeeoberkommando, podpisane przez eksc. Höfera, wyrażające mi "den Dank des k.u.k. Armeeoberkommandos für die patriotische Betätigung".

Łączę wyrazy głębokiego i szczerego poważania

szczerze oddany

Wielowiejski

17/12/1916 33

10697

e Daten im dienstlichen Eingange der ittels Typendruckapparates ausgefer- gten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. di gabenummer, 3. die Wortzahl (eve in Bruchform), 4. den Monatstag 5. die Stunde und Minute der Aufg...

Gattung: _____ Eingangsnummer: _____

Die Telegra... haltung übernimmt hinsichtlich... zur Beförderung oder Bestel... benen Telegramme ...te Verantwortung.

praesident jaworski krakau golembia 20=

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....
am ... | ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mitt.
durch: .....

wien 11+5868 16 17 11= Taxw. _____ (W ..... Ch.....) aufgegeben am ... | ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

erbite drahtantwort ob szeptycki in krakau u wie lange verblejbt habicht +

D. S. Nr. **769.** (Auflage 1915.)

KRAKAU 1
17.XII.15
KRAKÓW 1

SZEF BIURA PREZYDYALNEGO
NACZELNEGO KOMITETU NARODOWEGO

WIEDEŃ, 23.grudnia 1916.
I.NEVTORGASSE 15.XXXXXXXXXXX

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

W sprawie Zborowskiego a także i młodego Niedzielskiego interweniowałem dzisiaj u eksc.Georgy'ego-Obydwie sprawy natychmiast przychylnie załatwiono, z tym dodatkiem,że Komenda Legionów ma stwierdzić wiek dotyczących chłopców,gdyż nie przedłożono Ministerstwu żadnych dokumentów.

W sprawie pieniędzy byłem wczoraj ponownie u Hradeckiego. Przysięgał się,że dzisiaj odejdzie.

Jeżeli tylko peiniądze przyjdą, to proszę koniecznie poprosić p.Rejenta Starzewskiego,by natychmiast raczył przysłać na rachunek "werbunek II."kwotę 10.000 kor.Potrzebuję ich koniecznie na zapłacenie rachunków oficerów Polaków,którzy się dobrowolnie do armii zgłosili, a o którym to rachunku już Panu Prezesowi wspominałem,dalej na założenie kantyn w obu obozach i inne bardzo pilne wydatki.Rachunek z 4.000 kor.,jakie swego czasu z tego samego tytułu otrzymałem przedłożę w styczniu w czasie osobistej mej bytności w Krakowie.Jadę bowiem w pierwszych

dniach stycznia z polecenia Ministerstwa wojny do Warszawy, celem ustnego porozumienia się z hr. Szeptyckim i eksc. Beselerem co do czasu i sposobu odtransportowania zgłaszających się jeńców. Dla braku czasu nie mogę dzisiaj przesłać dalszych sprawozdań z moich bytności w obu obozach. Uczynię to zaraz po świętach.

Proszę przyjąć najserdeczniejsze i szczere życzenia Wesołych Świąt i szczęśliwego Nowego Roku w pierwszym rzędzie dla Swej Osoby a także i dla innych Członków N.K.N.-u.

Łączę wyrazy głębokiej czci i prawdziwego poważania

Sienkiewicz

28/12/1916 35

18080

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

praesident jaworski krakau

golembia 20=

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..... 191 ..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

wien 9-6697 10 11/30= ..... Ch .....) aufgegeben am ..... 191 ..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

anwejsung abgeht voraussichtlich heute = habicht ="

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

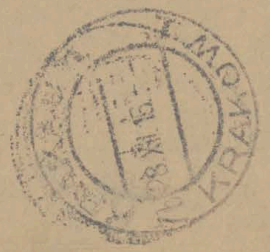
KRAKÓW

36

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
~~PRAESIDENT~~
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-KOMITEES

WIEN, 29.grudnia 1916.
~~I. NEUTHORGASSE 8~~
I. WALLNERSTR. 1a MEZZ.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

W sprawie pieniędzy urgujemy codziennie:Dr.Berger u Gutha a ja u Hradeckiego;sprawa jest już zupełnie załatwiona,dzisiaj przedpołudniem miał ją podpisać zastępca ministra i przyrzekł mi Hradecki,że pieniądze te otrzyma JWPan Prezes najpóźniej w ciągu 2.stycznia,gdyż będzie się starał,aby asygnata poszła telegraficznie do Krakowa.Mimo tego przyrzeczenia pójdzie jutro Dr.Berger sprawdzić,czy przyrzeczenia dotrzymano,ja bowiem nie mogę już tego uskutecznić,gdyż muszę wyjechać do Plan.

Cała sprawa przeciągała się,gdyż musiała przejść przez kilka departamentów i kilkunastu ludzi,a chociaż wszyscy okazywali nam życzliwość, to jednak z uwagi na wysokość sumy,sprawę bardzo dokładnie wszędzie badano.Wobec dzisiejszego oświadczenia Hradeckiego sądzę jednak,że już dobiliśmy do celu.

Ja mam 3-go na noc wyjechać do Warszawy a chciałbym się bezwarunkowo przedtem z JWPanem Prezesem zobaczyć.Byłbym więc Mu bardzo wdzięczny za wiadomość,kiedy Pan Prezes z Krakowa wyjeżdza i kiedy będzie we Wiedniu.Łącząc jeszcze raz najserdeczniejsze życzenia noworoczne kreślę się z wyrazami głębokiej czci i

poważania

szczerze oddany

721

2/3/1917

37

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell Buchform), 4. den Monatstag, 5. Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

praesident jaworski krakau

golebia 20+

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mitt.

durch: .....

+ wien 9-248 12 1/3 7 n . - geben am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

angesichts miszion rogoyskis bewuszte deputation entfallen .

- habicht +

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

38

CHEF DES PRAESIDIUMS
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-COMITTEE

WIEN, 16. IV. 17
I. NEUTHORGASSE 9.

Kochany i Jlony Panie Prezesie!

Pani Czerkawska zaklinała mię dzisiaj na wszystkie świętości, by Pan Prezes zechciał natychmiast po przybyciu do Wiednia z nią się porozumieć (Hotel Ungarische Krone) - twierdząc, że „każda minuta a nawet sekunda opóźnienia może zaważyć". Ja przyjdę

do Pana Prezesa o 10tej godzinie w b. ważnej sprawie. Proszę na popołudniu zostawić sobie 1/2 godziny czasu na Andryana.

A więc do miłego widzenia

Szczerze oddany

Dr Ernest Habiety

Wiedeń dnia 18.lipca 1917.

Wasza Ekscelencyo !

Jenerał Puchalski prosi usilnie o odesłanie mu szkicu jego legionowego wraz z uwagami i dodatkami Waszej Ekscelencyi, gdyż urguje go o to Archiwum wojenne. Adres Puchalskiego opiewa : k.u.k. ~~XII~~ 12. J.D.Kommando Feldpostamt 293.

Dowiaduję się w tej chwili z Parlamentu, że Izba Panów cofnęła uchwałę Izby posłów w sprawie zasiłku dla rodzin żołnierzy i że wobec tego prawdopodobnie będzie Parlament w najbliższych dniach zwołany.

Proszę przyjąć zapewnienia głębokiej czci i wysokiego poważania

szczerze oddany

Leon Wasilewski

41

Dr. Parnes

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
~~PRAESIDENT~~
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-KOMITEES

WIEN, ~~20/7.1917.~~
I. NEUTHORGASSE 9.

Odpisać Stamirowskiemu że z powodu feryi przyjazd Zsemberego możliwy dopiero we wrześniu

Wasza Ekscelencyo !

Duszą obecnie założonego Klubu polsko-węgierskiego w Peszcie i wogóle całego dla nas sympatycznego ruchu jest poseł Dr.Zsembery István , który oprócz tego tak delegacyę akademicką z Warszawy swego czasu, a obecnie i nas podejmował ucztą.Wobec tego hr.Ronikier zaprosił Zsemberyego do ?Warszawy, a ja imieniem Waszej Ekscelencyi do Krakowa.Dzisiaj otrzymuję list od Stamirowskiego, donoszący mi,że Zsembery przyjechałby bardzo chętnie do Krakowa w pierwszej połowie sierpnia.Prosił więc Stamirowski, by Ekscelencya raczył na jego t.j.Stamirowskiego ręce przesłać odnośne zaproszenie dla Zsemberyego.

Prywatnie dowiedziałem się, że ludowcy próbowali ponownie pozyskać socyalistów dla obalenia Łazarskiego i wyboru Głąbińskiego.Socyaliści zgodzili się na pierwsze chętnie, ale postawili ze swej strony kandydaturę Stesłowicza.Na to lu-

dowcy uciekli.

Jutro wyjeżdżam na kilka dni do obozu jeńców w Plan, a to na życzenie Rady Stanu i Centralnego komitetu ratunkowego w Lublinie.

Sprawozdanie z całej akcyi wśród jeńców prześlę z końcem przyszłego tygodnia do Krakowa, a proszę tylko o wskazówkę pod czyim mam to uczynić adresem.

Łączę zapewnienia głębokiej czci i wyrazy wysokiego poważania

szczerzy oddany

Leon Wasilewski

tu

lę

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS

PRAESIDENT
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-KOMITEES

WIEN, 14. września 1917.
I. NEUTHORGASSE 9.

Wasza Ekscelencyo !

Zaraz po otrzymaniu listu w sprawie "Polen" i " Polnische Blätter " zwróciłem się do oba redaktorów pisemnie, komunikując im uchwałę komisyi wykonawczej. Z Berlina nie mam jeszcze odpowiedzi, natomiast p. Goldscheider był wczoraj u mnie, rozumie się dotknięty bardzo powyższem postanowieniem. Twierdzi, że ze względu na zamówione już artykuły musi przeciągnąć " Polen " co najmniej do 15. listopada br. Co do dalszej przyszłości chciałby się koniecznie z Ekscelencyą rozmówić, czyby skądinąd nie można otrzymać funduszów na dalsze prowadzenie " Polen " choćby w bardzo ograniczonym zakresie. Zamknięcia rachunkowego nie może robić jak długo mu Departament skarbowy nie zwróci jego ksiąg.

Kiedy więc możemy liczyć na przyjazd Waszej Ekscelencyi ?

Równocześnie przesyłam na ręce Waszej Ekscelen-

cyi odpisy dwóch pism, jakie w ostatnich dniach wniosłem do Ministerstwa spraw zagranicznych w sprawie jeńców i proszę , by Wasza Ekscelencya zechciała złożyć je do dokumentów, jakie swego czasu Ekscelencyi osobiście wręczyłem.

Łączę wyrazy głębokiej czci i wysokiego poważani

ć

ani

21/9/1917 45

04093

Daten im dienstlichen Eingange der ...'s Typendruckapparates ausgefer... Telegramme bedeuten: 1. den ...en des Aufgabeamtes, 2. die Auf...benummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

KRAKÓW

122

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

jaworski krakau golembia 20 =

Die Telegraphenve... ...ng übernimmt ...lich der ... Beförderung ...stellung übe... ...en Telegramme ...ie immer gea... ...erantwortung.

poczta

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

zens wie 8+ 11024 16 19/9 6/40 n = ...m ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

wan kan ich eksellenz in wien erwarten ? samstag waere

erwuenscht = habicher +

...flage 1916.)

46

CHEF DES PRÄSIDIALBUREAUS
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONALKOMITEES

WIEN, 27. IX. 17
~~I. NEUTORGASSE 15.~~

Wasza Ekscelencyo!

Ekc. Biliński bardzo się ucieszył zapowiedzianą wizytą – ale jutro jest popołudniu zajęty i prosi albo o 11ej przedpołudniem albo o ½1ej w południe a w każdym prosi dzisiaj jeszcze o telefoniczną wiadomość pod Nem 15.305.

Puchalski przyjdzie jeszcze jutro rano do Ekscelencyi. Musiałem mu otwarcie powiedzieć moje zdanie o „Verlässlichkeit" tych legionistów z Iej brygady i powiedziałem, by starał

się w Badenie o ułatwienie im powrotu do Przemyśla.

Daszyńskiemu nic nie wierzę - i dlatego uważam rozmowę Pruch. z nim za zbyteczną.

Nie chcę brać jednak tego na swe sumienie zwróciłem Pruch. jeszcze raz do Ekscelencyi.

Łączę wyrazy głębokiej czci

Szczerze oddany

J. Hakiel

48

PRÄSIDENT
DES OBERSTEN POLNISCHEN NATIONAL-KOMITEES

WIEN, 4. VII. 18
~~I. NEUTHORGASSE 9.~~

Wasza Ekscelencyo!

Zaraz rano telefonowałem do Goldscheidera i ułowiłem go u Filipowicza, gdzie właśnie robili obrachunek. Ponieważ miałem rozprawy, więc choć ze żalem – nie mogłem być przy tem obecny i obiecali mi tylko po skończonym obrachunku podać ostateczny rezultat i w tej chwili telefonuje

Habicht

mi Filipowicz, że Ekscelencya ma jeszcze zapłacić 4570 (cztery tysiące pięćset siedemdziesiąt) koron. Ponieważ się spieszę a Goldscheidera telefonem nie mogę już złowić, więc żadnych bliższych szczegółów a mianowicie - co to są za pozycye itp. zebrać nie mogę. Pieniądze te są pilnie potrzebne.

Łączę wyrazy głębokiej czci i wys. poważania

szczerze oddany [illegible]

Wiedeń, dnia 12. grudnia 1918.

Wasza Ekscelencyo!

Oddawca niniejszego p. Koperski jest fundatorem owej wspaniałej księgi „ Dar Narodu", który przez czas wojny złożone swe oszczędności na ów szlachetny cel przeznaczył-. Ponawiam tutaj mą prośbę o przyznanie p. Koperskiemu odznaki byłego Departamentu Opieki NKN. oraz o łaskawe polecenie by p. Koperskiemu ową księgę wydano, by mógł ją zabrać ze sobą do Warszawy.

Łączę przy tej sposobności wyrazy wysokiego poważania i głębokiej czci, jakie dla Niego niezmiennie żywię

[signature]

50

Wasza Ekscelencyo!

Niestety list pański dzisiaj dopiero otrzymałem. Przyjadę do Krakowa na 2 dni we środę rano i zaraz się do Ekscelencyi zgłoszę.

Tymczasem ślę wyrazy głębokiej czci i wysokiego Poważania

szczerze oddany

Habicht

2/I 19

Bibl. Jag.

51

MINISTERSTWO
SPRAW ZEWNĘTRZNYCH

№

Odpowiedź na pismo z dn. ..... № .....
W sprawie:

WARSZAWA, DN. 27. I 1919 R.

List od p. Habichta

Jaśnie Wielmożny Panie
Profesorze!

Przedewszystkiem proszę przyjąć serdeczne podziękowanie za pamięć i tak pochlebny sąd o mnie.

Na propozycyę dotyczącą Hr. Z. T. w zasadzie się zgadzam; zależeć będzie głównie od tego, czy służąc Mu będę mógł coś robić dla narodu; tutaj mam ręce związane. Proszę więc, by Hr. Z. T. przybywszy do Warszawy zechciał mi dać znać do pensyonatu: Szczygla 8 gdzie i o której godzinie mógłbym Go odwiedzić.

Jeżeliby trzeba było, tobym przyjechał do Krakowa, choć z uwagi na wielkie koszta z tem połączone wolałbym pierwszą ewentualność.

Łączę wyrazy głębokiej czci i zapewnienia szczerej wdzięczności

oddany

[illegible]

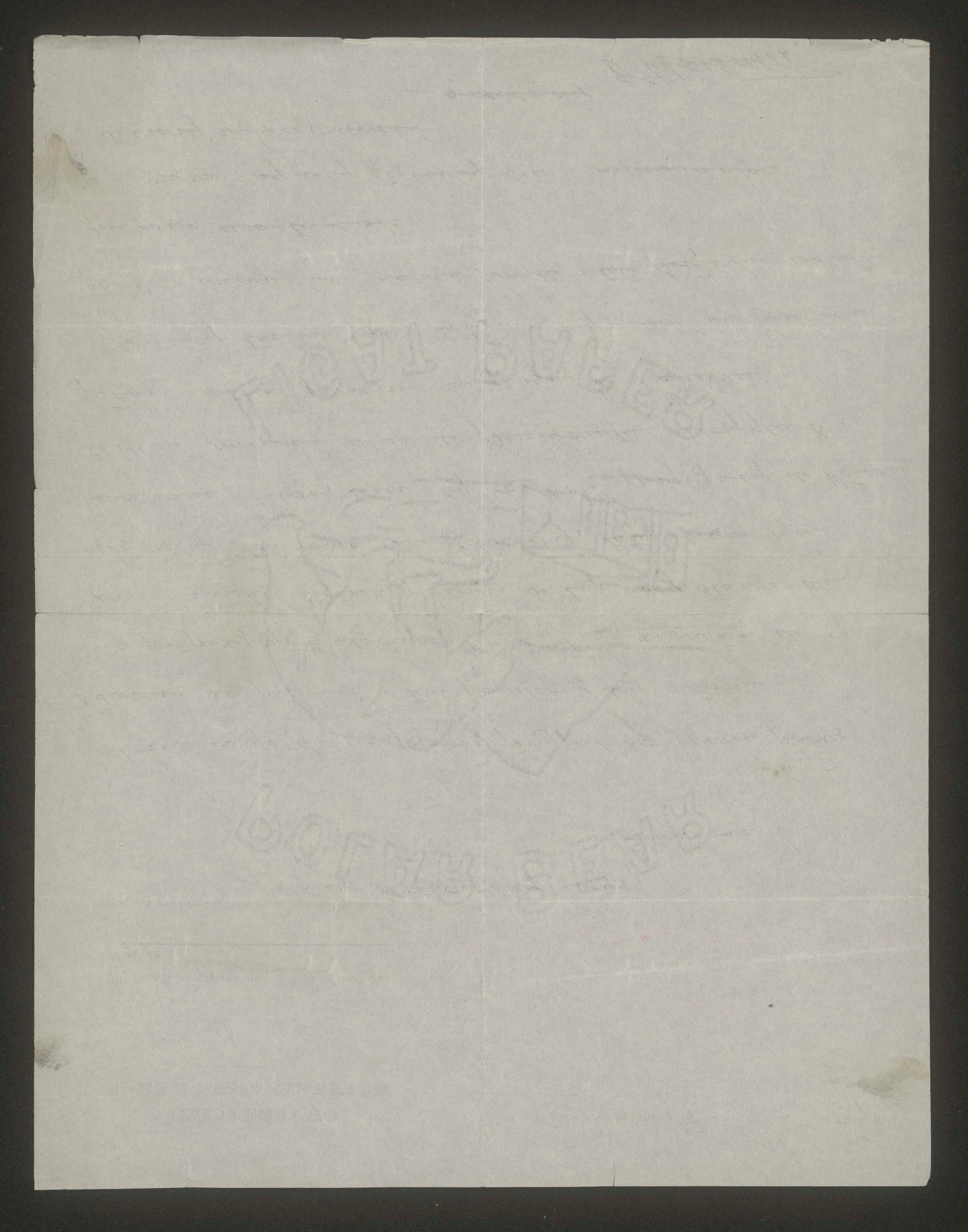

52

Dr. Ernest Habicht

prosi uprzejmie o łaskawe zarządzenie doręczenia dołączonego listu mej córce.

53

Srdečné pozdravy

DR. ERNEST HABICHT

Wasza Ekscelencyo!

Dzisiaj o 5tej będzie koło polskie u Regentów w Burgu. Pan Kucharzewski spodziewa się że Ekscelencya będzie także obecny.

Bibl. Jag. 54

HÔTEL MÜLLER
WIEN

KARL BERGMANN
GRABEN 19.

FERNSPRECHER 18011.

Byłem u U. oddałem
i powiedziałem.
Nie miał nic do
powiedzenia –
z Wys-Por.

D Habrahy

Wasza Ekscelencyo!

Ośmielam się przypomnieć sprawę przyrzeczonej interwencyi Eksc. Tarn. i p. Fedor. u Woltera; podanie wniosłem i szef mój nadzwyczajnie mię opisał. Prócz tego Min. Spraw zewn. jak się Massirevich wygadał, podało dla mnie o odznaczenie (wezmą mi to ludzie za złe) i zawiadomił o tem Min. sprawiedliwości.

Będzie więc miał Wolter b. utrud-
nione utrącenie mię.

Ja złożę Ekscelencyi me uszanowa-
nie w niedzielę popołudniu – a w
poniedziałek będę u Woltera.

Jeszcze jedna prośba; chciałbym
mieć od wypadku przygotowane
pozwolenie na wyjazd do Warszawy,
o co mię Filipowicz zaklina.

Ponieważ nie ma Andryana,
więc Massizevich chciałby mieć

pokrycie w liście od Ekscelencyi.

Pozwalam więc sobie przesłać Waszej Ekscelencyi taki list do ewentualnego podpisu – a gdyby się nie nadawał to proszę o łaskawe napisanie innego w powyższym duchu a Ruskowski go wyśle.

Łączę wyrazy głębokiej czci i wysokiego Poważania

Szczerze oddany

Ernest Habicht

Wasza Ekscelencyo!

Raport polityczny miał Ekscelencyi złożyć ustnie Filipowicz. Z mej strony tylko dodam, że sytuacya jeszcze b. niewyjaśniona - aczkolwiek widzę tu dużo dobrej woli, która najlepiej wyjaśniła się z okazyi artykułu N. Fr. Presse co do przyszłej roli królestwa. Czernin był do najwyższego stopnia wzburzony i zrobił piekło, że artyk. ten cenzura puściła.

Kucharzewskiego występowanie b. taktowne i rozumne a plany polityczne pokrywają się z naszymi.

Co do mej osoby, to premier kilkakrotnie o tem ze mną rozmawiał, bo

Rostworowski nie ma tu nic do mówienia) - widziałem, że mu jestem sympatyczny i nazazie dostałem od niego list tej treści „proszę bezzwłocznie przybyć do Warszawy celem omówienia organizacyi urzędów Król. polskiego oraz Pańskiego udziału w tej pracy"

Chciałby mi właśnie takie ogólne niespełnione zadanie przy swej osobie powierzyć - oświadczył mi jednak otwarcie, że jest w tym kierunku poniekąd zaangażowany przez hr. Adama Tarnowskiego na rzecz jakiegoś Pana Wróblewskiego, o którym nie umiał nic bliższego powiedzieć i mnie

nawet o to interpelował.

Nie wiem o któregoby to Wróbl. chodziło, w każdym razie sądzę, że właśnie przez różnorodność mego urzędowania (namiestnictwo - wszystkie możliwe rodzaje i instancye sądów, ministerstwo a w końcu i polityka) mam w tym kierunku najszerszy pogląd i b. wielką znajomość ludzi i zdolność użycia ich na właściwym posterunku - a że rozchodzi się tu o sprawę a nie o osoby i to sprawę pierwszej wagi - więc niechby tu przynajmniej nie ważyły protekcyę.

Pozostawiam więc uznaniu Ekscelencyi

H

Jego sumiennym zapatrywaniem na sprawy publiczne, czyby tu nie należało w jakiś delikatny sposób zwrócić się do Eks. Tarnowskiego, tembardziej że dla p. Wróbl. niewątpliwie znajdzie się tam równie dobrze sytuowana a bardziej fachowa posada.

Łączę wyrazy głębokiej czci i wysokiego poważania serdecznie oddany

Ernest Handke

60

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 218

praesident jaworski

wien hotel mueller =

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung ü[illegible]ebenen Telegramme keine wie im[illegible]ete Verantwortung.

K 218

24 APRIL V

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..../.... 191.... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

AIG

zs krakau fr krakau 4.+ 2058 13,-23,-4/30!= m ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

musz bis mitwoch blejben kcmme donerstag vcrmittag habicht ="

B. S. Nr. 769. (Auflage 1910.)

H. K. H. U. ST. DR. (ST.)

61

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 230/218

praesident jaworski

win hotel mueller :

Die ... altung übernimmt hinsi... Beförderung oder Best... ...en Telegramme keine wie immer gear... Verantwortung.

K 218 - 15 NOV N DOLAK

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..... 191 ..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

..... Nr. krakow 4.+ 1171 10 15 12:- ..... 191 ..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

: herzliche glueckwuensche anlaeszlich

namensfestes = habicht +

D. S. Nr. 769. (Auflage 1916.)

Haduch Henryk, ks.

1915(1)

Bibl. Jag. 62

Kraków 13/12 915
Mały Rynek 8.

1608

Świetny Zarządzie N. K. N.

Dowiedziałem się, już po daniu odmównej odpowiedzi, że Św. Zarząd zwrócił się do Zarządu Kościoła św. Barbary z prośbą o żałobne nabożeństwo za spokój duszy św. p. Bolesława Wicherkiewicza. Motywy odmowy, choć były natury słusznej, bo przejściowo znajdujemy się w braku księży, wobec licznych zobowiązań, to jednak wobec prośby Świetnego Zarządu N. K. N. wszelkie trudności usunięte być muszą. Jeśli tedy Zarząd Parafii Najśw. Maryi Panny nie był jeszcze proszony o nabożeństwo, to ja to nabożeństwo z ochotą i wdzięcznością przyjmuję na środę 15 b. m. o godz. 10-ej rano. Jeśliby zaś Zarząd Kościoła N. Panny Maryi nabożeństwo przyjął, to proszę tej odmowy nie kłaść na karb jakiejś nieżyczliwości, ale proszę ją łaskawie wyrozumieć pewnem niezrozumieniem rzeczy, które wypłynęło z tego, iż petent nie zwrócił się był do Superiora, który przedstawia właściwy Zarząd Kościoła.

Łączę wyrazy głębokiej czci
+ Henryk Hadrich 17
Superior.

Halban Alfred

1915 - 1918 i b.d. (27 w tym 5 telegramów
+2 załączniki, na liście 28/2/1916 notatka
W.L. Jaworskiego

1484

64

Sobota 4/XII 1915

Mój Drogi!

Przesyłam Ci odczyt, bo chciałbym abyś go przed konferencyą u Bobrz. znał, bo to uprości dyskusyę. Może już przyjdziesz z propozycyami.

Odbitka niestety na tak cienkim papierze, że trzeba brać każdą kartkę z osobna, bo inaczej nieczytelne.—

Przyjeżdżam w środę o 10 rano na Ul. Sobieskiego 6 do Dra Wierzbickiego i tam spodziewam się znaleść wiadomość, czy

istotnie o wpół do czwartej
u Bobrz. czy nie.
Ponieważ odjeżdżam
wieczorem do Wiednia, więc
godz. 3½ byłaby mi najdo-
godniejszą.—

Bróg
Alfred Hartman

Lw. 3/1 1916.

1687

Mój Drogi!

D. 28/12 rano omawiałem w Twem biurze sytuacyę, nie wiedząc, iż tegoż dnia wieczorem będzie zebranie u JE. Bobrz.; żałuję, iż o niem nie wiedziałem bo naturalnie byłbym został.

Skoro w niem udziału nie wziąłem, chcę obecnie listownie uzupełnić to co Ci mówiłem.

Powiedziałem Ci, że skutkiem Twych uwag w Wiedniu w sprawie stanowiska Dz. P. mi poczynionych, dałem

za powrotem do Lw. od powzię-
cie wskazówki. Red. zwróciła
się zatem do P. Żulend. o
napisanie odpowiedniej korespon-
dencji. Widząc się z Tobą d.
28/12 wspomniałem – i powie-
działem Ci – że artykuł P.
Żul. jest, ale go jeszcze nie
czytałem był, a ze względu
na autora uważałem odczy-
tanie go przed wydrukowaniem
za zbyteczne. Wróciwszy do
Lw. d. 29/12 rano, wspomniałem,
iż art. pojawił się d. 28/12
p. r. „Zjednoczenie narodowe"

i że przemawia także za wstą-
pieniem nar. dem. do N. K. N.
O ile wiem z naszej rozmowy
z d. 28/12, oraz z postronnej
relacyi o zebraniu u JE. P.
Bobrz. odbytem tegoż dnia
wiecz., oficyalne wciągnięcie
nar. dem. do N. K. N. nie od-
powiada zapatrywaniu p.
Bobrz. Chcę więc dla pokrycia
mej osoby i Dz. p. stwierdzić,
iż zapatrywanie to wyraził
w Dz. p. p. Jul., którego
w tym względzie cenzurować
Dz. p. nie miał prawa.

Zaraz rano d. 29/12 wi-
działem się z Dr Biegeleisenem,

który mi między inn. mówił o staraniach nar. dem. wejścia w lwowski oddział Inst. ekon. Zaleciłem mu porozumienie się z Tobą i przestrzegłem przed niepożądanymi gośćmi.

Zamierzam d. 7 bm. być w Wiedniu i chciałbym wtedy usadowić mego syna w Waszem biurze prez. Proszę Cię daj odrazu teraz stosowne polecenia, bo od brata mego dowiaduję się, iż są jakieś formalności, które dotychczas nie zostały pokonane. Chciej napisać w tym wzgl. do Wiednia

Twój

Alfred

21/1/1916

PROF. Dr ALFRED HALBAN
LWÓW, MOCHNACKIEGO 36.

Militärzensur
Lemberg.

J. Wielm. Pan
Poseł Prof. Dr Wł. L. Jaworski
Prezes U. K. U.
Kraków
Ul. Studencka 14.

68 h 1

21/I Mój Drogi! W spr.
policzenia semestru
p. Pot. nie można ni-
czego osiągnąć, ponieważ
nie przebywał pod in-
wazyą, więc nie ma pod-
stawy do ulgi. — Kosta-
necki Ci powie, jak mu-
sieliśmy walczyć o ulgi
dla dotkniętych ewaku-
acyą lub inwazyą tj.
tych, co nie mogli się za-
pisać; on zaś mógł się
zapisać w Wiedniu. —
Powiedziałem to już
Hr. Tarnowskiemu. —
Twój
Alfred

21/1/1916

68

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung [illegible] Telegramme keine wie immer [illegible] Verantwortung.

= d := rpd 12,= tag :=

abgeordneter jaworski krakau =

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..... 191.. um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

218 WDN. 21/1,16 Tudorowicz

d wien 8-31292 60 20 10- nzenswien : ..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

groszindustrieller borak bester patriot und stuetze demokratischer partej in stryj wurde auf grund einer anzeige deren grundlosigkeit gewisz erscheinen wird unterwegs verhaftet und mititaergericht krakau gebracht waere bereit fuer ihn zu buergen er ist krank bitte schonende behandlung erwirken und ueberdies praesidenten german sofort benachrichtigen dratet ob ich kommen soll := harban reisnerstrasze 14.+

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

70

Mój Kochany! Posyłam Ci wycinek z „Dz. Polsk." tutejszego z d. 25/1. „Dzienn. Polski" odparł fałszywe zacytowanie go w Głosie Narodu.

Odnośny ustęp korespondencji Ind. był trochę nieopatrzny i mógł być istotnie wyzyskanym, co się też stało. Widzisz jednak, że Dz. P. odrazu się zastrzegł i zajął należyte stanowisko.

Uważałem za stosowne zwrócić na to Twoją uwagę. —

Twój

Alfred

Lw. 26/1 [1916]

1896

Z Koła polskiego.

Sekretaryat Koła polskiego komunikuje:

Dnia 21 stycznia odbyło się posiedzenie prezydyum Koła polskiego, na którem prezes dr. Biliński udzielał wyjaśnień o stanie spraw bieżących i o przebiegu konferencyi z rządem.

Dnia poprzedniego zebrali się w biurze prezesa członkowie prezydyum, Koła pp. Abrahamowicz, German, Głąbiński i Kędzior i przy współudziale hr. A. Gołuchowskiego, jako delegata członków Izby panów, należących do komisyi politycznej Koła polskiego, przeprowadzili poufne narady w sprawie rokowań między prezesem Koła a prezesem N. K. N., odnoszących się w myśl uchwały komisyi politycznej z dnia 22 grudnia 1915 do rozgraniczenia kompetencyi.

Z powodu nieobecności prezesa N. K. N. Jaworskiego nie nastąpiło jeszcze ostateczne sformułowanie wniosków komisyi politycznej, lecz po wyzdrowieniu p. Jaworskiego odbędzie się ponowne poufne zebranie w tym samym składzie, poczem ustalony będzie termin posiedzenia komisyi politycznej.

Dotychczas jeszcze nie nastąpiło formalne zgłoszenie wstąpienia do Koła posłów parlamentarnych socyalno demokratycznych.

Wyjaśnienie.

Pod tytułem „Geneza protestu“ powołuje się „Głos Narodu“ w nr. 22 z 23 stycznia na jedno zdanie listu (który nazywa artykułem wstępnym) naszego wiedeńskiego korespondenta z dnia 16 stycznia w nr. 34 zamieszczonego, mianowicie: „K i e d y komisya polityczna Koła polskiego odmówiła N. K. N. prawa do reprezentacyi polskich interesów politycznych na zewnątrz“. Ponieważ „Głos Nar.“ zaznacza, iż „Dziennik polski“ bliżej rzeczy nie wyjaśnia, nie mogąc widocznie tego uczynić, więc chcielibyśmy tylko stwierdzić, że wyjmując z całości jedno i to nie całe zdanie, można nadać temu zdaniu zgoła odmienne znaczenie, zwłaszcza, jeżeli tak wyjęte zdanie mogłoby w czytelniku wzbudzić przypuszczenie, że to, co było tylko objawem dyskusyi w przeszłości, jest faktem, ważnym dla teraźniejszości. Nam o „proteście“ komisyi politycznej Koła polskiego przeciw N. K. N. nie wiadomo nic więcej nad to, co było we wspomnianym na wstępie liście.

chali pana Querlingesa, zaczęli okładać kijami dziwnego lekarza. Szczęściem dla niego, nadszedł na to Antoni, który powracał z rozmowy z panem Berteau. Jakżeż się zdziwił, zobaczywszy Corvisota w tak krytycznej sytuacyi.

Corvisot miał na głowie dziwaczny kapelusz, podbity drucianą siatką a z pod niedopiętego kaftana widać było napierśnik, pochodzący ze zbiorów pana Chamilly. Antoni uwolnił Corvisota z rąk żołnierzy. Pan Querlinges tymczasem wyzionął ducha.

Antoni zaprowadził Corvisota do lasku poza rowami strzeleckimi, gdzie byli bezpieczni przed armatami nieprzyjacielskiemi. Przypatrzywszy się Corvisotowi, zaczął Antoni się śmiać.

— Do dyaska, panie Corvisot, czemu zawdzięczamy zaszczyt oglądania pana i do tego w tak pięknym stroju? Znajdziesz pan tu wiele do roboty, gdyż umierają tu ludzie nietylko od kul i pchnięć szpadą, ale także z powodu rozlicznych chorób i wypadków.

— Widzę z zadowoleniem — odparł Corvisot — że pańskie [illegible] strzeże pana od

sze
PALONEJ
maku
i KAWY
IEDLA
ralna 3. 1907

Zarząd Ga

Na podstawie [illegible] c. i k. Komendy [illegible] 19 stycznia 1916 [illegible] się do publicznej wiadomości [illegible] pujące postanowienia [illegible] dy 2 armii Nr. 801 [illegible]

Termin oddania [illegible] myśl obwieszczenia z [illegible] 1915, metali, jak: ołów, [illegible] mowe, miedź, [illegible] gusz, wolfram upływa [illegible] lutego 1916.

Wszystkie w tem [illegible] niu wymienione przedmioty [illegible] wa z wyjątkiem naczyń ku[illegible] i domowych, mają ich posia[illegible]

Drob

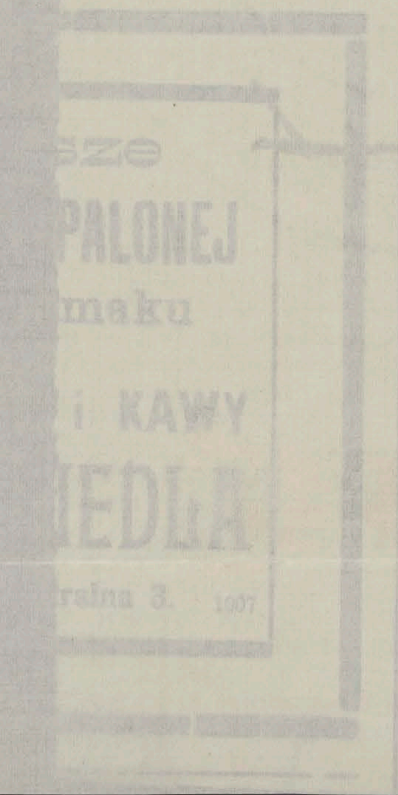

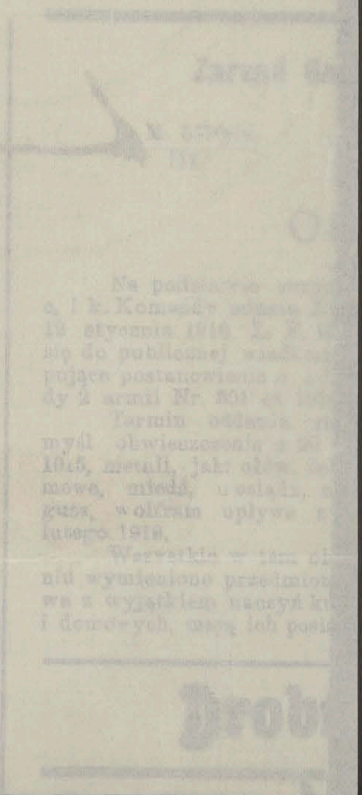

Bibl. Jag.

Lwów, dnia 26. lutego 1916.

Mój Drogi !

Ponieważ nie ma tu chwilowo Lisiewicza / Prezesa Delegacyi N.K.N. / przeto zwracam się wprost do Cidia w sprawie, którą ze względu na usposobienie Lwowa uważam za nader drażliwą.

Urządzacie w Krakowie zbiórkę świąteczną dla żołnierzy oraz legionistów wspólnie. To może jest u Was wskazane, bo stawia legionistów na równi z c.k. armią. Gdy jednak u nas tutaj kom. rządowy Grabowski podjął tę samą myśl, tj. zbiórki na c.k. żołnierzy pułków tutejszych oraz na legionistów, odrazu Rusini dodali swoich legionistów!

Stajemy tu wobec 2 faktów :

1/ zbiórka świąteczna dla legionistów rozpoczęta już, skutkiem czego dołączanie jej do zbiórki dla żołnierzy zbyteczne,

2/ legiony ruskie stanęłyby na równej linii z polskimi.

Czy takie pokrzyżowanie zbiórki osobnej dla legionistów jest pożądane, nie wiem. Lecz z pewnością szkodliwem jest stawianie polskich legionów na równi z mikroskopijnym oddziałem ruskim.

Mojem zdaniem należy temu zapobiedz. Wystarczyłoby zawiadomić p. Grabowskiego, że dziękujecie mu za życzliwość względem legionów, ponieważ dowiadujecie się, że tutejsza organizacya N.K.N. już się zajęła zbiórką dla legionistów, a zatem nie chcecie uszczuplać zbiórki dla c.k. pułków i.t.d. Można i trzeba to zrobić grzecznie i bez demonstracyi.

W takim razie może się stać jedno z dwojga : albo pozostanie przy zbiórce połączenie c.k. pułków z legionami ruskimi, czego nie

./

Lwów, dnia 26. lutego 1918.

Mój Drogi !

Ponieważ nie ma tu chwilowo Lisiewicza / Prezesa Delegacyi N.K.N. / przeto zwracam się wprost do Ciebie w sprawie, którą ze względu na usposobienie Lwowa uważam za nader drażliwą.

Urządzacie w Krakowie zbiórkę świąteczną dla żołnierzy oraz legionistów wspólnie. To może jest u Was wskazane, bo stawia legionistów na równi z c.k. armią. Gdy jednak u nas tutaj kom. rządowy Grabowski podjął tę samą myśl, tj. zbiórki na c.k. żołnierzy pułków tutejszych oraz na legionistów, odrazu Rusini dodali swoich legionistów!

Stajemy tu wobec 2 faktów :

1/ zbiórka świąteczna dla legionistów rozpoczęta już, skutkiem czego doczepianie jej do zbiórki dla żołnierzy zbyteczne,

2/ legiony ruskie stanęłyby na równej linii z polskimi.

Czy takie pokrzyżowanie zbiórki osobnej dla legionistów jest pożądane, nie wiem. Lecz z pewnością szkodliwem jest stawianie polskich legionów na równi z mikroskopijnym oddziałem ruskim.

Mojem zdaniem należy temu zapobiedz. Wystarczyłoby zawiadomić p. Grabowskiego, że dziękujecie mu za życzliwość względem legionów, ponieważ dowiadujecie się, że tutejsza organizacya N.K.N. już się zajęła zbiórką dla legionistów, a zatem nie chcecie uszczuplać zbiórki dla c.k. pułków i.t.d. Można i trzeba to zrobić grzecznie i bez demonstracyi.

W takim razie może się stać jedno z dwojga : albo pozostanie przy zbiórce połączenie c.k. pułków z legionami ruskimi, czego nie

./.

przypuszczam,albo zbiórka odbędzie się na wyłączną korzyść c.k.pułków.Otóż ja uważam,że nawet gdyby zaszła pierwsza ewentualność,czego jednak nie przypuszczam,to lepiej niż narażać legiony polskie na równorzędność z ruskimi,zwłaszcza w opinii Lwowa.

Zdanie moje podzielają tu wszyscy, z którymi mówiłem w Waszej Delegacyi,niemniej legioniści tutejsi.Ponieważ nie ma Lisiewicza,więc mimo silne niedomaganie,decyduję się na ten list, powodując się niezmierną mą życzliwością i przyjaźnią dla Ciebie.

Wiesz, że od dłuższego czasu pracuję nad wyrównaniem różnic w opinii i znasz mnie, że jeżeli się do czegoś biorę,to uczciwie i energicznie,tak, że nie waham się jak widzisz narzucać Ci mego zdania.Pewien dziwny zbieg okoliczności i uczuć wywołał we mnie obowiązek wewnętrzny popierania wszystkiego coby mogło harmonię narodową wzmocnić i dlatego Ci mówię,nie lekceważ tej sprawy i daj Delegacyi tutejszej natychmiast instrukcyę.

Sądzę, że wrażliwości na godność legionów nie weźmiesz mi za złe.

Dlatego zwracam Twą uwagę na fatalny przebieg sprawy tutejszego "Wehrmanna" / rycerza w zbroi /, z którego dochód ma iść na żołnierzy armii,oraz na legionistów polskich i ruskich,- po co to ? Że jen.Letovsky,nasz wróg, tak chciał ! Próbowałem ratować rzecz przynajmniej o tyle,żeby ów rycerz przedstawiał husarza polskiego,tj. żeby mu przywrócono skrzydła,które mu Letovsky obciął.Niestety dotychczas skutku nie odniosłem.Otóż ponieważ ma powstać osobna "kolumna legionów ", proszę rozważyć,czy nie możnaby zrezygnować z udziału legionów w dochodzie z rycerza.-

Miałbym Ci dużo jeszcze do zakomunikowania,ale czuję się

./

21156

Nie ma się co dziwić, że ludzie nie chcą mieć z nim nic wspólnego. Ale to nie jest jego wina, że jest taki, a nie inny. Jest on bowiem produktem swojego środowiska, w którym się wychował i żył. Jest on produktem swojej rodziny, w której się urodził i wzrastał. Jest on produktem swojej szkoły, w której się uczył. Jest on produktem swojej pracy, w której się kształcił. Jest on produktem swojego otoczenia, w którym się obracał. Jest on produktem swojego kraju, w którym się urodził i żył. Jest on produktem swojego narodu, z którym się identyfikuje. Jest on produktem swojej kultury, w której się wychował. Jest on produktem swojej religii, w której się wychował. Jest on produktem swojej filozofii, w której się wychował. Jest on produktem swojej ideologii, w której się wychował. Jest on produktem swojej polityki, w której się wychował. Jest on produktem swojej gospodarki, w której się wychował. Jest on produktem swojej kultury, w której się wychował. Jest on produktem swojej sztuki, w której się wychował. Jest on produktem swojej nauki, w której się wychował. Jest on produktem swojej techniki, w której się wychował. Jest on produktem swojej medycyny, w której się wychował. Jest on produktem swojej prawa, w którym się wychował. Jest on produktem swojej moralności, w której się wychował. Jest on produktem swojej etyki, w której się wychował. Jest on produktem swojej estetyki, w której się wychował. Jest on produktem swojej filozofii, w której się wychował. Jest on produktem swojej relig

kiepsko, a chciałbym zanim się może będę musiał na dobre leczyć, i to nie wiem z jakim skutkiem, załatwić dwie ważne dla kraju sprawy, więc liczę się z każdą chwilą i do Krakowa teraz jechać nie mogę. Ostatni mój pobyt we Wiedniu był bardzo krótki, bo musiałem się spieszyć do Lwowa na środę, gdzie mnie czekała ciężka sprawa ; ale jednak mimo szalone wyczerpanie, odniosłem dwa ważne sukcesy, za które może ludzie dobrze o mnie mówić będą.

Piszę Ci o tem, abyś wiedział, że nawet w warunkach, których opisać nie potrafię, chcę mieć czas i serce dla legionów, jeżeli uważam, że ich godność jest narażoną.

Twój Artur Gabon

Przesyłam Ci zarazem 10 egz. odbitki, która mieści w sobie także ustępy z "Polen" przez cenzurę skreślone. Jestem ciągle jeszcze zasypywany gratulacyami ; nawet z kół armii, bo nawet w sferach ponad ministerstwami stojących podoba się rzecz i nader łaskawie jest ocenianą. Doręcz za mnie - bo pocztą nie wolno - Bobrzyńskiemu, Hupce, Konopce, Wodzickiemu, Paszkowskiemu, Hallerowi, obu Starzewskim, a 3 sobie zatrzymaj. Jeżelibyś potrzebował więcej, to napisz prędko do mego brata I. Nibelungengasse 7. bo tam jest skład.

Oby się ta praca na coś przydała ! Osobiście straciłem nadzieję sukcesów czynnych, bo życie mnie przekonało, że jestem zdolnym do projektów, do rzucania myśli, ale nie umiem mych dążeń i pragnień wpajać w tych, od których urzeczywistnienie zależy. Sam nieraz mi - najczęściej po czasie - przyznawałeś racyę, tylko, że moja racya nie zdołała wpływać na bieg wypadków. Może się to odmieni - oby !

Artur Gabon

kiepsko, a chciałbym zanim się może będę musiał na dobre leczyć, i to nie wiem z jakim skutkiem, załatwić dwie ważne dla kraju sprawy, więc liczę się z każdą chwilą i do Krakowa teraz jechać nie mogę. Ostatni mój pobyt we Wiedniu był bardzo krótki, bo musiałem się spieszyć do Lwowa na środę, gdzie mnie czekała ciężka sprawa ; ale jednak mimo szalone wyczerpanie, odniosłem dwa ważne sukcesy, za które może ludzie dobrze o mnie mówić będą.

Piszę Ci o tem, abyś wiedział, że nawet w warunkach, których opisać nie potrafię, chcę mieć czas i serce dla legionów, jeżeli uważam, że ich godność jest narażona.

Twój

Przesyłam Ci zarazem 10 egz. odbitki, która mieści w sobie także ustępy z "Polen" przez cenzurę skreślone. Jestem ciągle jeszcze zasypywany gratulacyami ; nawet z kół armii, ba nawet w sferach ponad ministerstwami stojących podoba się rzecz i nader łaskawie jest oceniana. Doręcz za mnie - bo pocztą nie wolno - Dobrzyńskiemu, Hupce, Konopce, Wodzickiemu, Paszkowskiemu, Hallerowi, obu Starzewskim, a 2 sobie zatrzymaj. Jeżelibyś potrzebował więcej, to napisz prędko do mego brata I. Nibelungengasse 7. bo tam jest skład.

Oby się ta praca na coś przydała ! Osobiście straciłem nadzieję sukcesów czynnych, bo życie mnie przekonało, że jestem zdolnym do projektów, do rzucania myśli, ale nie umiem mych dążeń i pragnień wpajać w tych, od których urzeczywistnienie zależy. Sam nieraz mi - najczęściej po czasie - przyznawałeś racyę, tylko, że moja racya nie zdołała wpływać na bieg wypadków. Może się to odmieni - oby !

Jaśnie Wielmożnemu
Panu Prezydentowi
L. Gervasowi

z prośbą o udzielenie
odpowiedzi p. Halbanowi.
Kraków d. 10/3 16
Jaworski

11/12/1916 76

PROF. Dr ALFRED HALBAN
LWÓW, MOCHNAC[illegible]O 36.

R Lemberg 5
564

KAISERLICHE KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
8 HELLER

LEMBERG 5 1916

Jwielm. Pan
Prof. Dr Wł. L. Jaworski
Poseł do R. P. i W. pr. N. K. N.
Kraków.
Studencka 14.

Kais. Königl. Zensurmöbel
Lemberg, Hptpst.
ZENSURIERT

LWÓW 2

9/12 Lwów. Mój Drogi!
Przyrzeczonego referatu
p. Dasz-Gol. dotychczas
nie mam. Nie mogę też
tutaj znaleźć pracy ś.p.
Czerkawskiego o wyodrębn.
Gal. Ponieważ 15 b.m.
jadę do Wiednia, więc
jeżeli referatu p. Dasz-
Gol. jeszcze nie wysła-
łeś, to chciej mi wraz
z pracą Czerk. posłać
do Wiednia (III Reisner-
strasse 14).

Twój
Alfred Haiban

KRAKÓW 1
KRAKÓW 1
11 XII 16

10321 16/3/1917 77

Die Daten im dienstl[illegible] Eingange der mittels Typendruckap[illegible]es ausgefertigten Telegramme [illegible]euten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuel in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: _____ Eingangsnummer: _____

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme [illegible]wortung.

abgeordneter jaworski krakow studencka 14:=

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ...../..... 191..... um .....Uhr..... M.....Mitt.

durch: .....

wien 11.+4897 29 16 1:/40- ..... Ch .....) aufgegeben am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

parlamentarische komission wird wahrscheinlich morgn noch nicht fertig da abrejsen muss bite steinhaus spaetestens sontag frueh ankomen damit ihn als vertreter informiren kann = halban .+

D. S. No. 760 (Auflage 1915)

[illegible]

KRAKAU 1 KRAKÓW
7a 16. III 17 – 1

11/4/1917 78

6986

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: .....

Die Telegraphenverwaltung [illegible] nimmt hinsichtlich der ihr zur [illegible]erung oder Bestellung über[illegible]amme keine wie immer ge[illegible]tung.

ja'vorski krakau studeneka 14,-

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....
am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mitt.
durch: .....

№ 220 11-IV-S. HARTMAN

wien 16,-1331 32 11 10-10- 'zenswin ,= geben am ..../.... 191.... um .... Uhr .... M. .... Mittag.

fuer frejtag trift lubomirski zur sitzung parlamentarischer komiszion ein starawieczyski daher nycht unbedingt noetig ich musz heute lemberg fahren werde durch steinhaus vertreter rueckkehre montag wien ,= halban =

D. S. Nr. 769. (Auflage 1916.)

11/9/1917 78

1335

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag, 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 1335

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

excellencya jawopski krakqw

studencka 14.-

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf l.tg. Nr. .....

am ... / ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mitt.

durch: .....

lwow 1.+ 00700 21 11/9 12/10- nzenslbg = ... / ... 191 ... um ... Uhr ... M. ... Mittag.

pposze ppzeczytac ostatni sobotni pester lloyd aptykul moj nosi falszywa date opozniona o caly miesiac alfred ="

D. S. Nr. 769. (Auflage 1916.)

Lw. 16/X. [1918]

80

Mój Kochany!

Szkoda, że Cię nie było w W. w sobotę (po rewii narodów u Ces.) i w Niedz., gdy Bilziński przedstawiał doskonały swój operat obrony wschodniej Gal.—

Chcę Ci dziś donieść, że stronnictwo narodowo-społeczne połączy się zapewne z demokracyą; tym sposobem „Nowe Słowo" (chwilowo zawieszone dla braku drukarni i papieru) przejdzie do obozu demokr. Nie wykluczyłbym jednak możności pewnej kooperacyi z konserwatystami; nie wiem, czy nie należałoby się o to postarać i czy n. p. Red. Starzewski lub p. Chyliński nie powinienby się z Wereszczyńskim porozumieć. Musiałoby to jednak nastąpić bezzwłocznie, bo mam wrażenie, iż połączenie str. narod. społ. z demokr. (Battaglią) jest bliskie.—

W sprawach prywatnych muszę w tych dniach wyjechać do Warszawy. Nie jechałem wprost z Wiednia, bo nie chciałem jechać równocześnie z Prezydyum Koła jako nieproszony gość, coby wywołało podejrzenie, że jadę w celach politycznych. Zapewne więc w przyszłym tyg. nie będę w Wiedniu. Serdeczne pozdr. Twoje

Alfred Hasbach

Lw. 26/X. [1918]

Bibl. Jag. 81

Mój Drogi!

Skręciwszy zaraz po przyjeździe do Lw. nogę, nie mogłem pojechać ani do Warsz. ani do Wiednia. Obecnie już lepiej i chcę d. 1 lub 2/XI być w Krak. na grobach. Spodziewam się, że mi stan nogi na to pozwoli.

Na wiadomość o zamiarze utworzenia Komisyi dla likwidacyi stosunku Galicyi do Austryi, pisałem do Baworowsk. i Goetza, aby zgłosić moją chęć pracy w tej Komisyi. Dziś czytam, że chcą dać konserwatystom tylko 1 miejsce!!

Posyłam Ci uchwały stronn. społ. narod., co do którego pisałem Ci, że ono nawiązało zbliżenie do demokr. polskiej. Uchwały te nadają się do omówienia w „Czasie" i „Reformie". Zwracam uwagę na:

1/ nawiązanie sytuacyi obecnej do dawniejszych prac Koła p. w spr. wyodrębnienia Gal.

2/ połączenie sprawy śląskiej i galic.

3/ lojalne ograniczenie akcyi do posłów i reprez. miejskich, bez wciągania innych czynników nieodpowiedzialnych.

Uważam platformę tego stronnictwa

za b. dobrą.

Jeżeli przybędę na dzień zaduszny, zawiadomię Cię.

Twój

Alfred Harbaum

Zarząd Naczelny stronnictwa społeczno-narodowego

powziął na posiedzeniu z dnia 21. października 1918 następującą uchwałę:

1) Stronnictwo społeczno-narodowe tak jak w latach 1915—1917 podjęło z całym wysiłkiem obronę kresów zachodnich, oraz akcyę przyłączenia Ślązka cieszyńskiego, a od pomyślnego załatwienia tej sprawy uczyniło zawisłem wogóle zajmowanie się projektem wyodrębnienia Galicyi, tak obecnie postanawia skupić siły około obrony **Galicyi wschodniej** przed uroszczeniami ruskiemi; 2) Stronnictwo społeczno-narodowe oświadcza się za uregulowaniem we wschodniej Galicyi stosunku między Polakami a Rusinami z chwilą wejścia tej ziemi w skład Państwa Polskiego, w duchu zasad przyjętych w swoim czasie w memoryale Koła polskiego o wyodrębnieniu Galicyi; 3) Stronnictwo społeczno-narodowe domaga się analogicznego zabezpieczenia praw Polaków na terenie ewentualnego Państwa ukraińskiego; 4) Stronnictwo społeczno-narodowe witając z radością uchwałę Reprezentacyi miejskiej lwowskiej, wysyłającą deputacyę do Rady Regencyjnej, apeluje do Prezydyum m. Lwowa, by do udziału w tej delegacyi zawezwało reprezentacye miast wschodnio-galicyjskich oraz posłów polskich ze wschodniej Galicyi.

8/4

Mój Drogi!

B. żałuję, iż nie widzieliśmy się przed Twym odjazdem. Skutkiem tego pisemnie się do Ciebie odnoszę:

1) w spr. Dzielińskiego, o którym Ci już mówiłem; może teraz mógłby się dostać do szkoły ofic. legionów,

2) w spr. komisyi parlam. która od d. 13 b.m. ma być w perman.; ponieważ teraz na prawdę będą ważne a ciężkie chwile, pragnąłbym, abyś i Ty i Starowieyski tu byli. Dotychczas była robota teoretycznie-maxymalistyczna,

o której zdania mego wyrażać
nie chcę; szkoda że Bobrz. do-
piero w Czw. po poł. rozpoczął
budzenie lunatyków. Obecnie
rozpocznie się praca realna
i staniemy w obec pytania, czy
przyjąć to co nam zaofiarują,
a co będzie minimalnem w po-
równaniu z projektem, a względnie
jak przedstawić rzecz Kołu. Te-
raz każde pociągnięcie będzie
ważnem, bo trzeba będzie albo
odrabiać to, co kom. parl. stwo-
rzyła mimo przestróg Bobrzyń-
skiego, albo wyciągnąć konsekwen-
cye ostateczne tj. oświadczyć
się przeciw wyodrębnieniu. Inne
grupy ściągają swych miaro-
dajnych członków do W. i my
musimy to samo uczynić. Już
redakcya „zasad", którą nam

w piątek przedstawi Prezes, jest rzeczą b. poważną. Ani ja ani Steinh. tego na własną odpow. nie weźmiemy – zwłaszcza, że jak powtarzam inne grupy ściągają swych członków, aby się ich móc radzić. Czajkowski jeszcze nie będzie mógł przychodzić, Abrahamowicz zaś bywa nerwowym i trudno się z nim czasem porozumieć. –

O innych rzeczach ustnie.

Szcz. świąt życzy Ci Twój

Alfred Hauban

Widzisz, że miałem rację zapowiadając d. 1/4 odznaczenie dla Schenka; otrzymał przecież zapewnienie „pełnego zaufania"

ABGEORDNETENHAUS

28/7

Mój Drogi!

Przesyłam Ci numer, w którym znajdują się (str. 4–7) artykuły, które omawialiśmy. Może uznasz za stosowne dać do „Czasu" wyciąg. –

Jadę we wtorek o 1.30 do Lw., a stamtąd 1/8 do Dubiecka. Adres: Dubiecka via Przemyśl. –

Ściskam Cię Twój

Stefanek

86

Luhaczowice 8/8.
Villa Zatiši.

chętnie się zajmy

Mój Kochany!

Kazimierz Dzieliński słuch. filoz. ze Lw. służy od początku w Legionach; jest obecnie podoficerem w II pułku ułanów (5 szwadron, 2gi pluton), i ma srebrny medal waleczn.

Chciałby koniecznie dostać się do szkoły podchorążych. Dotychczas mu się to nie udawało, bo był niezbędnym na froncie. Obecnie powstają w Lublinie i Piotrkowie 2 nowe szkoły aspirantów na oficerów. Ale liczba ograniczona i trzeba poparcia.

Proszę Cię serdecznie, chciej me słowa uważać za poparcie;

zresztą sądzę, że akademik mający srebrny medal zasługuje na dalsze kształcenie, zwłaszcza że od początku wojny jest na froncie!

Chciej więc zwrócić uwagę władzy wojsk. na Dzielińskiego, za co Ci z góry dziękuję twój

Alfred Hacham

Żałowałem bardzo, iż w W. nie mogliśmy pomówić; a byłoby o czem! Może się przecież znajdzie sposobność!!

FLÜCHTLINGSFÜRSORGE.

PROF. DR. ALFRED HALBAN
LWÓW, MOCHNACKIEGO 38.

1240

15/X Lwów.

Wracam za parę dni do Wiednia; od 3/XI będziemy wykładać. Proszę

Alfred Halban

J. Wielm. Pan

Prof. Dr.
Wł. Leop. Jaworski
Prezes N. K. N.
Kraków

Ul. Studencka

Vierteljahrsdruck von Carl Fromme, Wien V.

R. MOSER
FLÜCHTLINGS · FÜRSORGE

W KRAKOWIE · HOTEL FRANCUSKI · HÔTEL DE FRANCE · CRACOVIE
J L
1912

89

Niedz. 4/XI

Mój Kochany!

Zdenerwowanie w jakiem moja żona się znajduje — ja również — po tej drodze krzyżowej z Semmeringu do Krak. z trumną mej córki, zmusza mnie towarzyszyć żonie i córce młodszej do Lw. i pozostać z nimi kilka dni. Donoszę Ci o tem ze względu na dzisiejsze zebranie, o którem mi

mój Syn wróciwszy od
Ciebie mówił. Jestem ab-
solutnie do niczego i po-
trzebuję jakiegoś czasu
dla pozbierania się. Pi-
sałem już przedwczoraj
do kol. Sternhausa pro-
sząc o usprawiedl. mej
nieobecności w Wiedniu
w obec grupy. Przecież
jeżeli tylu innych może
miesiącami się absentować,
to wolno mi po tem
co przeszedłem znowu
teraz oddać się na: jaki

tydzień rodzinie i memu smutkowi.

Twój

Alfred Harban

19/XI.

Mój Kochany!

Serdecznie Ci dziękuję za twoje „pr. cyw." i zazdroszczę Ci sukcesów naukowych, a przedewsz. możności pracy, o czem u mnie nie ma mowy.

Koledzy nasi wróciwszy z posiedz. komisyi ustawod. opowiadają, że „Galicyanie" stanęli tam b. silnie, tak, że znowu się pokazało, iż bez tych paskudnych austryaków nie ma roboty! To prawdziwe nieszczęście, że nie można wyplewić tej zarazy

i doprowadzić wszystkiego do stanu natury skorygowanego co najwyżej „domowem wychowaniem". Coraz mniej się na to zanosi i budowanie państwa, a zwłaszcza tworzenie prawa gotowo się odbywać bez pomocy zapału, jaki dać może jedynie „domowe wychowanie" niezamącone wiedzą ani doświadczeniem.

Cóż może dać narodowi kodeks cyw. wypracowany przez komisyę, której Ty przewodniczysz?! Taż to istny upadek ducha, a zwycięstwo rutyny zawsze przeciwnej zdrowemu zmysłowi.

Skoro już gotujecie takie nie-
szczęścia narodowi, zastanówcie
się póki czas czy nie należałoby
zdążyć broni i uznać, że ludzie
co się uczyli prawa austr. nie
są kompetentnymi do stanowienia
praw. Dziwię się, iż nie znalazł
się wśród Warszawiaków nikt,
ktoby Wam przypomniał, że na-
wet Savigny powątpiewał o po-
wołaniu ustawodawczem – co prawda
był to niemiec, więc niełatwo
się nań powoływać, przykłady
zaś z sprzyjającej nam Francyi
przemawiają niestety za ustawo-
dawstwem robionem przez t. zw.
uczonych prawników; nowy to
dowód, że i entente nas zawiodła.
Cała nadzieja w Sejmie,
który nie pozwoli na prawo
niezrozumiałe. Rozczytujcie się

pilnie w wniesionym w Maju rządowym projekcie konstytucyi, boć to krynica ducha prawnego i wzór ścisłości. Zapomnijcie o wzorach obcych. —

Tego życzy Twój

Alfred Hauban

93

PROF. D[illegible] ALFRED HALBAN
LWÓW, MOCHNACKIEGO 38.

J. Wielm. Pan
Poseł Prof. Dr Wł. L. Jaworski
Kraków.
Ul. Studencka 14.

Express

K. u. k. Militär
Lemberg

1524

16

27/XI Mój Kochany!

Z miłą chęcią przyjadę na 4/XII; w akcji tej widzę przezorną rękę Hupki, któremu (nie mam jego adresu) chciej wyrazić serdeczne słowa. Sądzę, że p. Tow. Em. może tę rzecz najlepiej poprowadzić; nie sądzę, aby zbytnie rozszerzanie organizacji było pożądanem. 2° donoszę, że 11/XII mam w W. w „Vereinig. d. Dtsch. Hochsch. proff." odczyt, który chciałbym Dobrz. i Tobie pokazać; może się 4/12 po posiedz. emigr. na to czas znajdzie; uprzedź Dobrz.

Twój

Alfred H.

94

14/XII.

Mój Kochany!

Jutro tj. w Piątek wiecz. przejeżdżam przez Krak. pospiesznym do Wiednia. Może masz jakąś wiadomość którą bym mógł odebrać w restauracji kolejowej o 10 wiecz.

Z powodu gorączki nie mogłem niestety

jechać na pos. komisyi parlamentarnej na Dół. Obecnie mimo że jestem ziepski decyduję się jechać jutro, bo sytuacya nie pozwala chorować. —

Twój

Alfred Hacham

96

Poniedz.

Mój Drogi!

Za tel. dziękuję. Jestem od 11 – 1 na posiedzeniu subkomitetu szkód wojenn. na Wallnerstr. 1/a.

Chciej mnie tam wywołać. Ale koniecznie.

Twój

Alfred

98

ABGEORDNETENHAUS

Mój drogi!

Wobec obrażającego wyrażenia się Hr. Tarnowskiego o mojem przemówieniu, które nazwał „wykiceniem", wystąpię naturalnie z prawicy narodowej.

Po za tem chciałbym i inne konsekwencye z Tobą omówić. Kiedy?

Twój

Alfred

99

Proszę Cię zatelefonuj do mnie między 5 a 6½ na № 4072. Jeżeli zostajesz przez jutro to wyznacz godzinę jakąś na jutro po poł.

ALFRED HALBAN

WIEDEŃ
III. REISNERSTRASSE 14
TEL. 1047/6.

LWÓW
UL. MOCHNACKIEGO 38.

Stelle 6 von 10,47.

100

Jadę dziś do Lwowa
Zatelefonuj mi 1–2½
lub odwiedź mnie o 6.
Bardzo o to proszę!

ALFRED HALBAN

WIEDEŃ
III. REISNERSTRASSE 14
TEL. 1047/6.

LWÓW
UL. MOCHNACKIEGO 38.

Poniedz.

101

ALFRED HALBAN

czekał wczoraj na wiadom.
i dziś też. Jeżeli się nie uda
inaczej (ale będę w domu

LWÓW
MOCHNACKIEGO 38.

od 7 wiecz.) to przyjdę jutro
rano, bo muszę Cię widzieć

Drogi

102

ALFRED HALBAN

przyjechał do Instytutu ekon. N.K.N. i chciałby się z Tobą koniecznie

WIEDEŃ
III. REISNERSTRASSE 14
TEL. 1047/6.

LWÓW
UL. MOCHNACKIEGO 38.

1/.

widzieć po poł. – jeśli
można około 5 po poł.

Kraj

–/.

O odp. upr.

123

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: .....

Eingangsnummer: 01668

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der zur Beförderung Bestellung übergebenen Telegramme ... wie im ... Verantwortung.

excellenz jaworski krakau

studentzagasze =

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ..... 191.. um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

L. 220-5-Sierpien

Kozkw

wien 64-518 22 4 8 10 n = (Ch.....) aufgegeben am ..... 191.. um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

kam wien um krakau zu rejsen sehe mich aber abends

knapp vor abrejse veranlasst nach baden zurueckfahren = halban + =

D. S. Nr. 769. (Auflage 1916.)

104

ALFREDOWIE HALBANOWIE

DZIĘKUJĄ SERDECZNIE ZA OKAZANE IM

WSPÓŁCZUCIE.

WIEDEŃ W CZERWCU 1917.

Halban Leon

1918 - 1919 (6)

Bibl. Jag.

105

KOMITET TECHNICZNY
PRZY C. i K. JEN. GUB. WOJSK.
w LUBLINIE.

Lublin dnia 19 sierpnia 1918.

Ekscellencyo!

Korzystając z uprzejmości Prof. Kumanieckiego, który i tak ma być u Waszej Ekscellencyi z odpowiedzią na zarzuty węgierskiej centrali słowo politycznej, ośmielam się zwrócić do Waszej Ekscellencyi z prośbą, czyby nie było możliwem dowiedzieć się w czyim ręku jest Pester Commercial Bank, która ostatnimi czasy bardzo jest ciekawą naszych stosunków.

U nas życie polityczne schodzi na coraz większe manowce, o czem bardzo wiele dałoby się powiedzieć. Popieranie zeszłoroczne Steckiego też na dobre nie wychodzi i wogóle mam co do niego bardzo silne podejrzenie, że uprawia bardzo dwuznaczną grę, podobnie jak i duża część byłych nar. dem., występujących obecnie pod marką umiar. aktyw., a którzy w głębi duszy również czują wstręt do wojska, chociaż to nieźle ukrywają.

Jedynie na Chełmszczyźnie stosunki się poprawiają i nieduży zresztą zapał ukraiński znika szybko,

dzięki dobrze prowadzonej akcyi nieoficialnej. Wyniki bowiem straży kresowej, o której się tyle mówi i pisze są nieznaczne, zwłaszcza że więcej się w niej mówi, niż robi.

Łącząc wyrazy najwyższej czci i poważania pozostaję

szczerze oddany

Leon Halbary

Lublin dnia 8 września 1918

Ekscellencyo!

Jak mi Prof. Kumaniecki mówił, powtórzył Waszej Ekscellencyi parę szczegółów, których mu podałem o t. zw. projekcie ~~przyjaźni~~ powstania polsko czeskiego. Byłem przekonanym, że do jego powrotu będę miał w tej sprawie dokładny materiał w ręku, ale niestety nieudało mi się i potrzebnych dowodów zebrać niezdołałem. Prócz p. R. o którym wspomniałem już Kuman. w sprawę tę zdaje się jest wplątaną i pani Radlińska z Galicyi, a tu popiera całą akcyę, przynajmniej takie mam wrażenie P. O. W., które usiłuje wciągać w swoje szeregi b. oficerów i żołnierzy I Korpusu. Co do agitacyi wśród tych ostatnich rozpoczęto za moją inicjatywą już akcyę przeciwną, która łącznie z szeregiem innych zamierzeń będących w toku spodziewam się, że doprowadzi do pewnego osłabienia

usiłowań P. O. W.

Bardzo przepraszam Waszą Ekscellencyę, że w tej sprawie piszę, ale niestety nie mogę przybyć obecnie do Krakowa, a po rozmowie z Prof. Kum. doszliśmy do przekonania, że przynajmniej tą drogą trzeba Ekscellencyę poinformować.

Co do spraw innych to niejestem w możności w drodze pisemnej Waszą Ekscellencyę dokładnie poinformować, a obawiałbym się nieporozumień w razie pobieżnego przedstawienia obecnie panujących tu stosunków.

Przepraszając Waszą Ekscellencyę jeszcze raz za moją śmiałość

łączę wyrazy prawdziwej czci i poważania

szczerze oddany

Leon Halban

Lublin 11. X 1918

108

Ekscellencyo!

Stosownie do polecenia Waszej Ekscellencyi porozumiałem się dzisiaj z Łosiem, który bardzo chętnie godzi się na podpisanie go na memoriale rolniczym. Podpis opiewałby Dr. Stanisław Łoś.

Łączę wyrazy najgłębszej czci i poważania

szczerze oddany

Leon Halban

109

Lublin 30 listopada 1918

Ekscellencyo!

Od czasu ostatnich wypadków, rozpoczętych tak nieszczęśliwą w pomyśle, a tak szkodliwą w skutkach imprezę Daszyńskiego nie pisałem do Ekscellencyi, przedewszystkiem dlatego, że całym przebiegiem wypadków byłem zupełnie przygnębiony.
Wydarzenia ostatnie wpłynęły i po części na zmianę moich planów o tyle, że na razie przenoszę się do Warszawy, pod wpływem namowy szeregu tutejszych osób, lubo z bardzo małą wiarą i o ileby projekt o jakim ośmieliłem się wspominać Ekscellencyi mógł liczyć na poparcie ze strony Str. Krak. pozostaję oczywiście dalej do dyspozycyi, jak wogóle jestem gotów na każde zawołanie Ekscellencyi gdzie tego będzie potrzeba stanąć.

Łączę wyrazy prawdziwej czci i poważania

szczerze oddany

Leon Halban

p.s. gdybym od Ekscellencyi mógł otrzymać jakieś polecenia do stojących blisko Ekscellencyi osobistości warszawskich, byłbym bardzo zobowiązany

m. a. na razie u p. Suligowskiego Zielna 13

Bibl. Jag. 110

Warszawa 10. XII 1918

Ekscellencyo!

Od kilku dni jestem już w Warszawie. Sprawa mego przydziału do minist. handlu nie jest jeszcze ostatecznie załatwioną, chociaż jest rzeczą pewną. Po rozejrzeniu się w tutejszych stosunkach wprost ręce opadają. Ekscellencya wie z jakim zapałem pracowałem przez cały czas mego pobytu w Lublinie i jak nie zrażałem się żadnemi trudnościami, ale takiej stajni jeszcze naprawdę nie widziałem. B. zarząd wojskowy był wzorową i idealną instytucyą w porównaniu z t. zw. ministerstwami tutejszemi. Również Kozubski i i. są przerażeni i zniechęceni, chociaż osobiście skarżyć się tak dalece nie ma powodu, t. zn. że od nikogo w żadnem ministerstwie nie wymaga się pracy, ale i nie pozwala się na nią. Gdyby nie to, że poprostu wstyd by mi było dzisiaj już Warszawę opuścić uciekłbym niezwłocznie i to raz na zawsze od wszystkiego co się nazywa rządem republiki polskiej. Pozatem anarchia wzrasta. Wiadomości z całego kraju niedobre.

Łączę wyrazy najgłębszej czci i poważania

szczerze oddany

Leon Halban

p.s. adres mój Widok 3/m. 21

Bibl. Jag. 111

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

Pan A. Zawadzki zwrócił się do mnie z prośbą żebym przesłał JWPanu załączoną notatkę i bardzo prosi JWPana Profesora o wystaranie się zamieszczenia jej w Czasie.

Spełniając życzenie p. Zawadzkiego równocześnie przepraszam JWPana za moją śmiałość i łączę wyrazy najgłębszej czci i poważania

szczerze oddany

Leon Halban

Warszawa 7 sierpnia 1919.

Halberstamm Mendel

b. d.

Przyb. 271/83

112

Z OKAZYI **NOWEGO ROKU**
MAM ZASZCZYT ZŁOŻYĆ
SERDECZNE ŻYCZENIA

Z WYSOKIEM POWAŻANIEM
MENDEL HALBERSTAMM
RABIN POW.

CHRZANÓW

Halecki Oskar

b.d. (1)

Łączę wyrazy najgłębszego uszanowania

113

OSKAR HALECKI

27 VI.

Czcigodny Panie Profesie!

Ks. Rektor Smolka prosił mnie listownie o zawiadomienie Pana Profesora, że we środę 28 b. m. popołudniu zamierza na parę dni przybyć do Krakowa.

Haller Józef

1915 - 1917 b.d. (13 w tym 2 telegramy)

list z 29/5/1915 pisany
przez Aleksandrę Hallerową

+ notatki Hallera w jęz. niem. i pol.

25/II 1915 312

Bibl. Jag.

114

Do Jaworzny

Excelencyo!

Dopiero tu otrzymałem łaskawą depeszę z życzeniami, za które dziękując proszę przyjąć zapewnienie, że chciałbym rzeczywiście zasłużyć sobie na uznanie i zaufanie z jakim Naczelny Komitet Narodowy do mnie się odnosi.

Obecnie stwierdzić tylko mogę, że jestem dumny z moich Legionistów Polskich walczących bohatersko i z moich dzielnych Oficerów i że im się odznaczenie należy, o które proszę naszej najwyższej instancyi, jaką jest Naczelny Komitet Narodowy.

Uznanie z Komendy 6. dywizyi piechoty, z Komendy Korpusu i z Komendy Grupy Armii dostaliśmy i mogę zapewnić że Polskie Legiony w wielkim poszanowaniu w armii Austryacko-Węgierskiej.

Z wysokim szacunkiem i poważaniem

Szczerze sprawie Polskiej oddany

Józef Hallenburg Haller pdpłk

Komendant 3. p. p. L. P. i

Komendant grupy

ngp. 10/30

Kołomyja – 10/III 1915

116

391

Jasnie Wielmożny Panie Prezesie!

Łaskawym pismem z dnia 25/2 br. uwiadamia mnie Pan Prezes o zabiegach w sprawie naszych słusznych postulatów, za co jestem mocno zobowiązany, ponieważ doszło już do tego, że wprost dalej nie mogę przyjąć współodpowiedzialności za stan powierzonej mi części Legionów.

Nie chcę na razie jeszcze powracać tutejszych władz wyższych wojskowych o złą rolę w stosunku się do naszych tak słusznych żądań, ale wszystko wskazuje na jakiś system celowy zmierzający do zupełnego

wyzyskania sił naszych do ostatka, by
później odrzucić jako zniszczone jednostki.
Z całą stanowczością starałem się, jak
również i Exc. Dunski oraz kap. jun. sztabu
Zagórski o odpoczynek nam należny, ponieważ
Legioniści poprostu z wycieńczenia z nóg spadają
i z tego powodu przeżedzają się strasznie nasze
szeregi, i demoralizuje się najlepsza młodzież.
Każdy z nas siebie naraża i ostatecznie
siebie na ostatnią kartę stawia, bo nie
chcemy przykładać ręki do zniszczenia
Legionów, nad których powstaniem praco-
waliśmy i nad których wykształceniem dalszym
pracujemy, a które uważamy za konieczny
czynnik w żywotnej kwestyi Polski. —
Obowiązek wojskowy wykonaliśmy zawsze
nie mówiąc już o rezultatach, bo te mówią
za siebie jako fakta historyczne, choć i
to może być, że i tego nam kiedy odmówią,

gdyż dzienniki niemieckie najważniejsze akcye Legionów przemilczają. Ale nie przyłożymy ręki do zniszczenia naszej przyszłości, którą widzimy w istnieniu Legionów.

Musiałem ostatecznego środka użyć i sam zgłosić się chorym, by lepszy nacisk wywrzeć na odnośne czynniki, że już „non possumus" ale choć organizm mój odpowiednio wycieńczony i osłabiony zapaleniem opłucnej dwukrotnie w czasie obecnej kampanii przebytem, nie mogę się doczekać urlopu dla siebie, ale choć wreszcie grupa moja odesłana została do Kołomyji na t. zw. „retablowanie"! Niestety jeszcze grupy Exc. Durskiego względnie pułk. Zielińskiego nie ma, a tu w Kołomyji spoczynek nie będzie całkowity, bo za blizko linii walki, a wreszcie także dla podniesienia ducha należałoby nas przenieść na inny teren, tembardziej, że nie przychylnie odnoszą się do nas te władze, które z nas najwięcej korzystały. — Nasz Prezes

którego wysoko tak cenimy i czcimy jak tylko Legiony Polskie karne uznające władzę to potrafią, może być pewnym, że zawsze obowiązek nasz święcie spełnimy, ale również na straży żywotnych interesów Polski stać będziemy po wsze czasy.

Dziękując za przychylne wyrazy jestem zawsze z najwyższym szacunkiem i poważaniem

Józef Haller pdpłk

rkp. 10 131

KOMENDA 3. p. L. P.
LEGIONU POLSKIEGO

Bibl. Jag. 118

Kolomyja 14./III 1915

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Na tak łaskawe wielce łaskawe pismo L 589/Pr z 28. stycznia b., które w tych dniach otrzymałem trudno mi znaleźć słowa, któreby mogło być wyrazem tych wzniosłych uczuć jakie mnie i pułk mój łączą z naszą najwyższą władzą w Polsce, z Naczelnym Komitetem Narodowym, do którego Prezesa odnosimy się tylko z jedną prośbą, by stojąc twardo na pewnym gruncie Legionów Polskich żelazną dłonią kierował władzy, które zapewnią Polsce nową szczęśliwą erę.

Jaśnie wielmożny Panie i wielce szanowny Panie Prezesie raczy przyjąć w tym piśmie należny Mi hołd za silne ujęcie naszej świętej sprawy i za zaufanie okazane żołnierzom Polskim

Józef Hallenburg Haller podpułkownik
Komendant 3. p. p. Legionów Polskich

Kołomyja – 14/III 1915

120

392

Wielce Czcigodny Panie Prezesie!

Ponieważ wyjeżdża p. Lisiewicz, więc wręczam mu list pisany kilka dni temu i jestem w miłym położeniu, że mogę uwiadomić o częściowo dodatnim wyniku wczorajszej mojej konferencyi z nowym szefem sztabu tutaj-szej armii, który oświadczył, że Legiony wycofane zostaną natychmiast, gdy się zacznie ofenzywa nowa i rzeczywiście mój jeden ostatni batalion który jeszcze był na froncie wycofali i odesłali mi dzisiaj. Niestety jeszcze bataliony pułkownika Zielińskiego stoją na froncie. Ale i tu spokoju

tak nam potrzebnego nie zaznamy, bo front walki blizko i Kołomyji bronić musimy siłą faktu; a my chcemy odpoczynku i organizacyi oraz uzupełnienia, na co potrzeba spokoju i czasu. Zażądałem 6 tygodni, ale żadnego zapewnienia nie otrzymałem, natomiast co się tyczy przeniesienia na teren zachodni, stanowczo zaprzeczyli możności.

O ile ofenzywa potrwa i w kierunku północnym lub północno wschodnim szła by akcya energiczna, nie obstawałbym nawet na przeniesieniu z tąd, ale w razie utknięcia ofenzywy i pozycyjnej walki na Pokuciu, muszę trwać przy żądaniu przeniesienia na odpoczynek na zachód, a po retablowaniu na akcyę naszą w Królestwie. —

Przy tej okazji miło mi, że mogę donieść Jaśnie Wielmożnemu Panu Prezesowi iż idąc za popędem serca złożyłem ustanowienie moje czcigodnej Matce Pana Prezesa i bratu, których zastałem w najlepszem zdrowiu.—

Mam zaszczyt jeszcze raz zapewnić Jaśnie Wielmożnego Pana Prezesa o największym zaufaniu do steru dzierżonego w jego silnej dłoni, której Polsce tak bardzo potrzeba oraz o najściślejszej czci jaką otaczamy Osobę Czcigodnego Prezesa Naszego Rządu Narodowego

Józef Hallenburg Haller
podpułk.

808

Bibl. Jag. 122

Częstochowa 29/V 1915

Wielce Łaskawy
Panie Prezesie!

Nie mogąc sam jeszcze pisać, zastępuje mię żona. Serdecznie dziękuję za łaskawe zapytanie się o mnie telegraficzne, na który Sztabowy Lekarz Dr Simon odpowiedział do Komendy placu w Wiedniu, również dziękuję serdecznie Panu posłowi Angermanowi za życzliwe słowa skierowane do mnie.
Ułatwia mi przebycie tych wielkich cierpień i tego oderwania od pracy wielka życzliwość jakiej doznaję od wszystkich w Królestwie, i proszę Boga by po tej pokucie dał mi możność jeszcze współpracować.
Nasuwa mi się tu wiele myśli: 1) Co do przeniesienia N. K. N. na teren Królestwa — 2) Nawiązania bliższego kontaktu z władzami niemieckiemi — 3) W obecnym okresie, staranie się o zastąpienie cywilnych władz niemieckich, cywilnemi władzami austryackiemi na terenie Królestwa — 4) ożywienie ruchu w kółkach rolniczych, kółkach Stanicowskich na terenie Królestwa

jak w ogóle ruchu ekonomicznego społecznego.
5) Wpływanie na duchowieństwo na terenie Królestwa – które podobnie jak rząd pruski będąc źle poinformowane, widzi jedynie straszaka socyalistycznego i trzyma się z tego powodu kurczowo fikcyjnej władzy rosyjskiej, oddając się również bez zastrzeżeń władzy pruskiej do dyspozycji, byle nie podpaść pod jakąkolwiek władzę polską.
W Częstochowie ks. Fulman i Cieśliński są dwa takie typy chwalący dotychczas cara na gałówkach, (które dopiero (o wstyd) – prusacy znieść musieli
6) Informowanie cywilnych władz austryackich i pruskich za pośrednictwem tygodnika „Polen" (niemiec czy von Cleinow w Łodzi – i Landrat von Thaer w Częstochowie otrzymują ten tygodnik, bo nie są wcale poinformowani.
W Częstochowie dosyć opłakane stosunki – a tutejsze towarzystwo gimnastyczne przeciwko Legionom się zwraca. Korzystając z wypadków w Łodzi i podobnych bandyckich wypadków w Częstochowie i innych miejscowościach warto by wpłynąć na Ballhausplatz by była dozwolona akcja kulturalna na terenie Królestwa.
W obecnym czasie jest pora aby energicznie zdwoić akcję formowania nowych Legionów, i przekonać rządy sprzymierzone że polska (naturalnie cała w zjednoczeniu z Galicją polską) mogąca postawić w razie potrzeby

1 1/2 milionową armię, jest daleko pewniejszym sojusznikiem niż ~~Włochy~~.
Przyjazd N. K. N. do Piotrkowa i Częstochowy nadzwyczajnie by korzystnie wpłynął i z upragnieniem oczekują wszyscy tej chwili.

Łączę wyrazy prawdziwego szacunku czci i poważania

Józef Hallenburg Haller płk. L.P.

808

Bibl. Jag. 124

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie!

Korzystając z bytności Zarządzającego Prezesa N. K. N. w Kijowie mam zaszczyt przesłać plakietę bronzową z moją podobizną z wyrazami hołdu dla wytrwałej jasno określonej pracy o przyszłą państwowość Polski, opierającej się na czynach Legionów Polskich.

Prosząc o przyjęcie tego małego upominku łączę wyrazy czci i wysokiego poważania

Józef Haller płk L. P.

Wiedeń - 25. października 1915. r. P.

Bibl. Jag. 126

POLSKI SAMARYTANIN

Baden – Quisisana

20/XII 1915

1648

Czcigodny Panie Prezesie!

Przy nadchodzących Świętach pospieszam z życzeniami łącząc zarazem życzenia, aby Bóg pobłogosławił naszym wspólnym usiłowaniom.

Pozwalam sobie równocześnie załączyć list Kap.-Pastawskiego z Budapesztu, z którego poglądami w zupełności się zgadzam. Węgrzy z hr. T. obecnie będą nam iść na rękę, gdyż skierowały się ich interesa na Bałkan.

Przy tej sposobności nie mogę nie wypowiedzieć moich zapatrywań na całą sprawę, które raczy Pan Prezes wysłuchać:

Myślę, iż obecnie nadeszła odpowiednia pora, by sprawę Polską stanowczo i możliwie kategorycznie postawić o ile możliwe wprost ces. Wilh.

A streszczam się w kilku punktach:

A. Żądania Polaków jako Narodu

1. Stwierdzenie że na podstawie umów międzypaństwowych zagwarantowanych na Kongresie Wiedeńskim 1815, które nie zostały nigdy zmienione, egzystuje Królestwo Polskie ~~z prawem do~~ jako Monarchia konstytucyjna z prawem do swego sejmu, wojska etc wszystkich instytucyj państwowych; zatem w logicznej konsekwencyi istnieją obywatele (Staatsbürger) [nie poddani – Unterthanen] Królestwa Polskiego.

2. A zatem w dalszej konsekwencyi są Legiony Polskie utworzone z obywateli Królestwa Polskiego częścią tworzącej się armii tego Królestwa Polskiego; zatem ta armia ma prawo rekrutacyi na całym obszarze Królestwa Polskiego.

3. Żądamy: uznania jako granice Królestwa Polskiego z Litwą złączonego unią realną, od wschodu Dźwiny – Berezyny (lub Słucza zależnie od postępów armii). – Styru i przyłączenia Galicyi Zachodniej włącznie z terytoryum Brodów i naturalnie Lwowa oraz Sambora względnie Drohobycza. (Linia geograficzna: dział wód możliwa)

(Można postawić żądanie całej Galicyi i potem przy pertraktacyach ustąpić o tyle) —

4. Utworzenie bloku państw (Staatenbund) z Polski z Litwą, Kurlandyi i Liwlandyi i przyłączenie się tego bloku do Rzeszy niemieckiej (nie do Prus), za co otrzymujemy prawo wolnej żeglugi w dolnej części Wisły aż do morza w Gdańsku, które to miasto ma zostać uznane jako wolny port

B. Polski Naród daje następujące gwarancye.

1. Że Polska będzie monarchią konstytucyjną z Królem z dynastyi H. lub H. złączona z centralnemi mocarstwami:

2, Konwencya militarna (*)

3., " komunikacyjna

4. " cłowo-handlowa.

(* powołując się na pewien ustęp mowy B. H. w Berlinie mogłaby się zgodzić nawet z pożytkiem dla powstającej Polski na prawo załóg w twierdzach wschodnich, któreby miały Niemcy i Austrya wykonywać). —

Odwiedził mnie tu arc. Ks. Karol St., ale nie zastał mnie gdyż byłem w kąpieli. Ponieważ kazał powiedzieć że „bedauert sehr nicht getroffen zu haben), a nie wiedząc jak długo będzie w Badenie, wybrałem się tego samego dnia do niego i miałem sposobność poruszenia kilku spraw i wywnioskować:

1. Że on nie ma żadnych danych dla zajęcia przodującego stanowiska w Polsce — a sam się wymawia i widocznie niczego niechciałby ryzykować, prędzej już wysunąłby któregoś z synów. Zresztą czuje dobrze, że za życia cesarza, tylko on jeden może przyjąć koronę i ma cesarz rzeczywiście tę ambicyę.
2. Co do stosunku do Rzeszy niem., on sam jest zdania, że leżałby taki stosunek w interesie Polski.
3. Że ces. W. oczekuje obecnie, aby się Polacy raz zdecydowali konkretnie
4. Nie miałby nic przeciwko przydzieleniu syna Kar. Albr. do Legionów, ale wątpi, by się ~~to udało~~ w N.K.A. przeprowadzić.

Ogromnie ucieszyłem się wiadomością, że Ks. Biskup jedzie na front, bo może mu się uda zespolić ducha Leg.

Pozostaję z najgłębszą czcią oddany

Józef Haller p. A.L.G.

128

Baden – Quisisana

6/I 1916

1712

Wielce łaskawy Panie Prezesie!

Dziękuję za łaskawą pamięć o mnie i życzenia przesłane – obyśmy w warunkach lepszych mogli pracować już nie dla oswobodzenia Ojczyzny, ale w wolnej Polsce.

Bardzo się cieszę na myśl widzenia tutaj łaskawego Pana Prezesa, bo okropnie jestem niespokojny wobec różnych konstelacyj nie najprzyjaźniejszych i nieobojętnych. (jak n. p. znowu ta myśl rekrutacyi dla centralnych mocarstw, trzeba koniecznie w jakiś sposób przestrzec społeczeństwo i wykorzystać chwilę dla Legionów.)

Niestety, choć zwę się do
pracy, muszę jeszcze tu być dosyć długo,
aż przynajmniej noga władzę uzyska i
da się zginać w kolanie choć do 90°.
Pozostaję w Quisisanie i tu oczekiwać
będę wielce czcigodnego Pana Prezesa prosząc
o telefoniczną wiadomość w dzień przyjazdu, abym
był w domu, a nie zajęty zabiegami leczniczemi.
Pozostaję z wyrazami wszelkiemi czci i
poważania szczerze oddany

Józef Hallerpt L.P.

15/5/1916 180

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 8529

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer geartete Verantwortung.

Frères Jaworski
Gołębia 20 Kraków

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....
am ../.. 191.. um .. Uhr .. M. Mitt.
durch .....

Zakopane Nr. 892 Taxw. ..... (W ..... Ch 12) aufgegeben am ../.. 191.. um 3 Uhr 40 M. Mittag.

Dziękuję za dwa listy podanie wysłałem

Haller

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKÓW 1
15 V 16
P. KRAKAU 1

Zakopane - Warszawska
4/II 1916

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

Dziękuję za łaskawe zajęcie się sprawami finansowemi i donoszę iż we 6/II wtorek z rana wyjeżdżam na front. Po drodze zatrzymam się w Krakowie, by osobiście się pożegnać, a tymczasem przesyłam wyrazy czci i poważania

szczerze oddany

Józef Haller płk

Bibl. Jag. 133

Czerniowce 13/VII 16 r.

Drogiemu i Kochanemu Prezesie!

W pośpiechu musiałem pisać list ostatni, więc teraz muszę go uzupełnić, tembardziej że życie toczy się dalej, a my tu całemu skupieniu listu, od naszej Narodowej Reprezentacji, jaż nie tylko Galicyi ale wszystkich ziem Polskich i Litwy, na podstawie faktu istnienia Delegacyi Nacz. w Warszawie, która się nam wyłoniła z N. K. K. stoimy Rzecz. Narodowa. Czy zgodny stanowisko legiony polskie chcemy być tylko wojskiem polskiem, i chcemy widzieć w tej naszej naszej Reprezentacyi polski rząd Tymczasowy, któregoby uznajemy wskazówek. Czy ze swej strony nie mieszamy się bliżej Sprawy się wewnętrznych spraw Państw. Rząd. których legiony polskie walczą i ginął, i chcemy widzieć w tej naszej naszej Reprezentacyi polski rząd Tymczasowy, któregoby uznajemy wskazówek. Czy ze swej strony nie mieszamy się bliżej Sprawy się wewnętrznych spraw Państw. Rząd. których legiony polskie walczą i ginął, wchodzimy ciągle w kolizyje z naszem sumieniem i czynimy wojskowym obowiązkiem i dlatego zdecydowaliśmy się wnieść memoryał do Tow. Narod. Rem. nasz w dniu dzisiejszym telegraficznie przysłanie. Memoryał jutro odejdzie. Obi w nim zaznaczamy nasze stanowisko naszego polskie i nasze zapatrywanie, dodając że to tylko dwie możliwości: 1) albo Sprawiedliwy Rozbiór, choć w swoich granicach i interesach politycznych później się na drugiej linii polski i wtedy legnie zawsze daleko poparcie i legnie ofiarę do przedwiecznego hańbiącego polskiego oręża naturalnie wyprzedzenia politycznego. 2) albo nowa wojna to nie wątpliwie, i wtedy zgromadzone legiony polskie jako że Austr. się nie poświęcą. Tu na zgromadzenie. Brakuje nam 2 dni 15 t. m. dopiero komenda 2 brygady na podstawie rozporządzenia Tow. Narod. Rem. dzisiejszy odejdzie do komendy. Ale w jakim stanie znajduje się ta brygada! W dniach pierwszych sierp. 1.200 karabinów, gdy staramy po całym świecie było w 3 im pułku

1.700 karabinów a po uzupełnieniu w brygadzie całej przeszło 5.000 karabinów. Z oficerów brak 50% przeszło. Na czem że mamy przyszłości budować, gdy zginą najlepsze jednostki tak żołnierskie jak oficerskie. Z uzupełnienia, które przychodzą właśnie teraz, to kropelka 800 ludzi na sześć pułków, gdy przyszło by najmniej 800+6 ludzi t.j. po ~~[illegible]~~ na każdy pułk. — !

1. Nie widzę innego wyjścia jak 1.) wycofanie nas zupełnie na tyłe, możliwie na zachód Wisły (= Naturalnie o ile obecna sytuacya bojowa co uznajemy wymaga naszej tu bytności, to naturalnie może to ~~[illegible]~~ wycofanie odbyć się później, byle nie zapóźno =)

2.) na razie konieczne przeprowadzenie tu zmian w całym systemie a to w myśl intencyi Nacz. Kom. Arm. i zdaje mi się N. K. N. na początku tworzenia legion. że I kom. Leg. Pol. ma być na tyłach obecnie najlepiej w miejscu grupy, aby mieć możność do działania organizacyjnego i administracyjnego.

II) W obecnym stadyum przejściowym mogła by ta komenda jako jej inspektorat być nawet w Lublinie, byle nie na froncie, gdyż bojowe jednostki nasze są zupełnie dobre pod względem organizacyjnym i taktycznym: przy naszych leg. które prowadzenie i kontrola oraz pewna opieka nawet matostkowa jest szkodliwa. Naturalnie w celu kontroli administracyjnej przysyła l. zw. c. k. komenda cywilnej inspektorat swoje organa rachunkowe intendantury i trenowe — innej kontroli nie potrzeba —

A zatem ustanowienie tej komendy legionowej polskiej która może objąć nawet jakikolwiek ~~[illegible]~~ jenerał armii aust. polak ~~[illegible]~~ ale naturalnie w mundurze legionowym przeszedłszy zupełnie do naszego wojska, o ile by niemożliwem okazało się zamianowanie (lub powierzenie tej komendy:) Piłsudskiemu, choć wiemy dobrze, że tylko takie wyjście jest w obecnej sytuacyi możliwe, o ile

jeszcze tu walczyć mamy. Swoją drogą wolałbym by ten cały czas przejściowy był możliwie krótki i by dla dobra sprawy polskiej natychmiast zacząć przeorganizowaniem legionów narazie na 1 korp. polski, który już zupełnie śmiało bez żadnych zastrzeżeń, zbudowany ze wszystkich trzech brygad musiałby stanąć pod komendą Piłsudskiego. W taki sposób musiałby zostać, żeby tylko k jego był zobecnych naszych formacyi, a reszta nowa, coby musiało potrwać 3 – 4 miesięcy.

III) a zatem wycofanie nas 3–4 miesięcy i utworzenie 1 korpusu polskiego

IV. Naczelne całej siły militarnej polskiej musiał by stanąć człowiek mający zaufanie w narodzie, znany, wielkiej intyligencyi i taki który ma szerszy horyzont jak jest zazwyczaj horyzont gen. aus. A za takiego wszyscy jednomyślnie uznajemy Ek. Rozwadowskiego. On musiał by mniej więcej jako minister wojny czy obrony krajowej, gdyż nam to ostatnie więcej potrzebne, zająć się całą organizacyą militarną oraz podstawami dla jej rozwoju t.j. przemysłem polskim wreszcie szkolnictwem wojskowem.

V) wyobrażam sobie zatem: a. Legiony jako takie idą na tyły i przeorganizowują się na wojsko polskie w intencyi utrzymania obecnej linii wschodniej i odciążenia wojsk centralnych mocarstw, które to wojska w innym miejscu dla środkowej Europy użyją. A zatem wojsko polskie obejmuje obronę kraju na wschodzie. b. Naczelną komendę nad całą siłą zbrojną polską obejmie Eks. Rozwadowski jako jenerał polski w mundurze polskim a zatem obecnie legionowym z odpowiedniemi odznakami. c. Tworzy sobie odpowiedni sztab oficerów i urzędników obecnie służących w Leg. polsk. zarówno tak niemieckiej jak i wanstryjackiej z tem że te osoby przechodzą do wojska

polskiego, bez zastrzeżeń i przywdziewają nas mundur.
Na tytułach przy kadrze chwilowo mogli by być także jako instruktorzy oficerowie.

d. Dzieli się całe Królestwo polskie i Galicye jako całość bez żadnych kordonów okupacyjnych na okręgi wojskowe polskie

E. W te okręgi się całe obecne pułki legionowe a zatem 7 okręgów, tym sposobem każden nowo utworzony korpus polski nie miał by już marki partyjnej ale jednolitą względnie polską.

F. Każdy korpus polski musiał by się składać z trzech brygad piechoty, jednej brygady artylerji (dwóch pułków lekkiej jednej ciężkiej) i jednej brygady ułanów. (Dwa pułki czyli 12)

G. Utworzy się równocześnie jedną szkołę oficerską i jeden kurs sztabowy, jedną szkołę rachunkową i intendantury.

H. Obecny departament wojskowy przechodzi do naczelnej komendy polskiego wojska względnie minist. obr. kraj. jako Departament dla spraw uzupełnień i ewidencyi opartych na dokładnej statystyce ludności —

Cop. listu Józefa pułkownika

Hallera

12/1/1917 135

Die Daten im dienstlichen Eingange der ...ittels Typendruckapparates ausgefer... Telegramme bedeuten: 1. den ...n des Aufgabeamtes, 2. die Auf...nummer, 3. die Wortzahl (eventuell ...ruchform), 4. den Monatstag und ...e Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 777

Prezes Jaworski
gołębia 20 Kraków

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der ihr zur Beförderung oder Bestellung übergebenen Telegramme keine wie immer gear... Verantwortung.

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. 1480
am 12/1 1917 um ..... Uhr ..... M. 4 Mitt.
durch: 127

Zakopane Nr. 912 Taxw. ..... (W 21 Ch .....) aufgegeben am 12/1 1917 um ..... Uhr ..... M. 5 Mittag.

piętnastego 7 rano przyjeżdżam
Kraków jadę warszawa jeśli
koniecznie potrzeba mogę zatrzymać tylko
do popołudnia

Haller

D. S. Nr. 769. (Auflage 1915.)

KRAKÓW
12. 1.17

136

W miejscu postoju, dnia 13/II 1917

Zegrze pp. 378

Cześć!

Czcigodny Panie Prezesie!

Przeżywamy znów poważny kryzys. Żołnierze nasi otrzymując zły wikt niemiecki, najniższy żołd austryacki, nie dostając tytoniu, a przy tem chodząc dosłownie już jak obezwładnieni w podartych butach i spodniach, oraz bez bielizny, a widząc wokół siebie nieufność własnego Narodu, przytem obawiając się dostania pod bezpośrednią władzę pruską jak również obawiając się przysięgi na ces. Wilh. lub obydwóch Monarchów obcych, a nie na swój własny sztandar i Rząd, są zniechęceni tak dalece, że rekruci w wielkiej ilości

dezertują, a starych wielu
zgłasza się o przeniesienie do armii
austryacko węg.
Uznając słuszne powody przesłałem 31./I 1919
memoryał do Tymcz. Rady Stanu i
do Kdy Lep. P. i pozwoliłem sobie
przesłać N.K.N., który jeszcze
nie przestał być naszą głową, 1 odpis
przez chor. Dra Harnwolfa.
Dzisiaj 13./II odbywa się w Berlinie
ostateczna konferencya. My ustąpić
nie możemy, ale trzeba nam pomódz.

Prosiłem Pana Prezesa o łaskawe
uwzględnienie Kap. Wiśniewa (rannego
ciężko w obydwie nogi) przy obsadzie stanowiska
Szefa biura w Dep. Opieki. Dzisiaj
pisałem w tej sprawie do Dra Hupki
i proszę o łaskawe silne poparcie,
gdyż ten oficer w zupełności na

137

To zastępuje i ma wszelkie kwali-
fikacje.
Przesyłam Wyrazy czci.

Józef Hellerpfeffer

Adres wysyłającego

Imię i nazwisko

pułk....., baon....., komp.

Poczta polowa Nr.....

LIST POLOWY

DO

Beschwerde vorgelegt an das A.O.K.
in Dienstwegen auf den Armeekdo
befehl (3. A.K.) auf A.O.K. Chef des
Generalstabes.
Über Antrag des A.K. werden demnächst
der 2. poln. Brigade 2 Stabsoffiziere
zwecks gründlicher Schulung und
Disziplinierung zugeteilt.
Vorläufig wird Obstlt d. R
Franz Wiejacki eintreffen, der
als Hilfsorgan dem Brigadekdo
zugeteilt wird als Leiter
der Ausbildung.

---

oberwaga mei słowa:
zwecks gründlicher Schulung
und Disziplinierung, teraz

po 3½ latach wytrwania brygady w wojnie, po 1½ latach mojej komendy nad brygadą, której większą część sam wyszkoliłem.

II Brygada właśnie okazała dyscyplinę tak na froncie jak i w wypadkach ostatniej doby, które spowodziły zostanie w wojsku. —

Notatka
brygg. Hallera
20/12 17

Hallerowa A[leksandra]

1916(1)

Bibl. Jag. 139

Zakopane 7/VI 1916

LEGIONY POLSKIE 1915

Łaskawy
Panie Prezesie!

Dołączam list mego męża, który najlepiej Łaskawemu Panu Prezesowi przedstawi sytuacyę panującą na froncie Legionów. Żadnych więcej szczegółów

Mąż mój nie dodaje w myśli zapewne że znane są panu prezesowi powody zajść owych, jakoteż i sposób ich załagodzenia.

Piękne ukłony łączę.

L. Hallerowa

O łaskawy zwrot listu mężu proszę.

Hallerowa Olga

1915 (1)

446

141

Jurczyce 28/3 915

JWny Panie Prezesie

Niespokojna o zdrowie i życie syna mego Komendanta III Pułku Legjonów Józefa Hallera z całem zaufaniem odnoszę się do JWnego Pana Prezesa, z usilną prośbą o łaskawe poinformowanie mnie, czy starania narodowego Komitetu odniosły skutek.

/.

Czy syn mój dosta-
nie urlop, niezbę-
dnie mu potrzebny,
gdyż serce i płuca
wypowiadają posłu-
szeństwo, po tylu
miesiącach walki
i pobycie w górach
które mu szkodzą.
Może Armia
zrozumie że aby
mógł dalej służyć

sprawie, musi dodać
wypoczynek tak rze-
telnie zasłużone
a niezbędny obecnie.
W nadziei że JW^ny Pan
Reses nieodmówi
mej prośbie
pozostaję z winnem
Mu szacunkiem
oraz łączę uprzejme
wyrazy. Olga Hallerowa

Hallersche Buchdruckerei
A. G., Bern

w imieniu Redaktionskomitees
in Warschau mitfolgendes Werk
„Polen".

1 (1918)

U. 1

Bibl. Jag. 143

Bern, im Februar 1918.

Eurer Hochwohlgeboren

beehrt sich hiermit im Auftrage des Redaktionskomitees in Warschau mitfolgendes Werk

«POLEN»

ergebenst zu überreichen

Hallersche Buchdruckerei A.-G.
Bern

An

Herrn J.Eksc.J.W.P. Prezes

Dr.Władjsław Leopold Jaworski, Studencka 14

Krakau.

Hanusowski

1917 (1 telegram)

40 W ? 40 wgut .+

8/7/1917 144

Die Daten im dienstlichen Eingange der mittels Typendruckapparates ausgefertigten Telegramme bedeuten: 1. den Namen des Aufgabeamtes, 2. die Aufgabenummer, 3. die Wortzahl (eventuell in Bruchform), 4. den Monatstag und 5. die Stunde und Minute der Aufgabe.

Gattung: ..... Eingangsnummer: 6445

Die Telegraphenverwaltung übernimmt hinsichtlich der zur Beförderung übergebenen Telegramme keine Verantwortung.

= d = excellenz praesident

jaworski krakau studencka 14 =

267 LUBLIN
*8/7.917.

Dienstliche Angaben:

Telegramm

aus LUBLIN

Aufgenommen von ..... auf Ltg. Nr. .....

am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mitt.

durch: .....

d bpest 42+ 5003 408 9/10 S

am ...../..... 191..... um ..... Uhr ..... M. ..... Mittag.

hocherfreut uber ueberraschende nachricht sofort schritte gethan eroeffnungssitzung einzuberufen jedenfalls donnerstag oder freitag heute kann nicht genau bestimmen weil eine hauptperson morgen zurueckkomt zweite uebermorgen bitte nachricht welcher zug ankommt ergebenst =

hamisowsky .+

unterschrifft unlaesbar ="

D. S. Nr. 769. (Auflage 1916.)

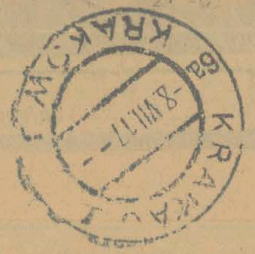

KRAKÓW 1
6a -8.VII.17-
KRAKÓW 1

Handel [Erazm]

b.d. (bilet wizytowy)

Przyb. 271/89

145

Freiherr von Handel [Erasmus]

k. k. Minister des Innern

Hartleb Kazimiera

1916(1)

Bibl. Jag.

NACZELNY KOMITET NARODOWY
Delegacya - Lwów
pl. św. Ducha 3. I. p.

L. ..... Lwów 27. czerwca. 1916.

Jaśnie Wielmożny Panie Prezesie !

Dziękując najuprzejmiej za dowody tak dużego zaufania, ośmielam się donieść, iż uzyskałem odpowiednie potwierdzenie dla JWPana Prezydenta Szlachtowskiego, potrzebne Mu do wyjazdu ze Lwowa.

Polecając się najłaskawszym względom Jaśnie Wielmożnego Pana Prezesa - pozostaję z najgłębszym szacunkiem i poważaniem dla Jego Czcigodnej Osoby -

zawsze szczerze oddany i do usług gotowy.

Kazimierz Hartleb

NACZELNY KOMITET NARODOWY

Delegacya - Lwów

pl. św. Ducha 3, I p.

Lwów, dnia ..... 1916 r.

Panie Wielmożny Panie Prezesie!

Delegacja niniejsza ma honor tak Waszego Wielmożnego, jako też Jego Wielmożnego Pana Prezydenta Sal. Kultowej, potrzebne Mu do wyjazdu za Granicę.

Telegrafuje się natychmiast wszelkim Panom Wielmożnego Prezesa - prosząc o nadesłanie zaświadczeń i pozwoleń dla Delegacji -

Nowaka ... odbiorę osobiście i do Pana gotowy.

Hausner Artur

1915 i.d. (2)

Bibl. Jag.
1447

CABLE ADDRESS: "POLBOOKO NEWYORK"

TELEPHONE: ORCHARD 4131

PRESIDENT
DR. JOSEPH WOLFF
OF GEBETHNER & WOLFF
(WARSAW)

POLISH BOOK IMPORTING CO. INC.

VICEPRESIDENT
AND TREASURER
DR. JACOB VORZIMER
(NEW YORK)

DR. J. VORZIMER, GENERAL MANAGER

83 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.

WHOLESALE AND RETAIL

580

1. 183

REPRESENTING THE FOLLOWING EUROPEAN PUBLISHERS

Gebethner & Wolff	Warsaw	St. Knast	Inowrocław	Salon Malarzy Polskich	Cracow
Altenberg, Seyfarth, Wende & Ska.	Lemberg	Krakowska Drukarnia Nakładowa	Cracow	Spółka Nakładowa "Książka"	Cracow
W. L. Anczyc & Ska.	Cracow	S. A. Krzyżanowski	Cracow	Stella	Bochnia
M. Arct	Warsaw	Księgarnia Polska (B. Połoniecki)	Lemberg	M. Szczepkowski	Warsaw
Biblioteka Dzieł Wyborowych	Warsaw	Księgarnia Polska	Warsaw	Tow. Akc. S. Orgelbranda Synów	Warsaw
G. Centnerszwer & Ska.	Warsaw	Księgarnia Spółki Wydaw. Polskiej	Cracow	Tow. Nakładowe	Lemberg
A. Cybulski	Posen	J. Leitgeber	Posen	K. Trepte	Warsaw
Jan Czernecki	Wieliczka	Macierz Polska	Lemberg	Tygodnik Ilustrowany	Warsaw
Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha	Posen	W. Poturalski	Podgórze	E. Wende i Spółka	Warsaw
Jan Fiszer	Warsaw	Przegląd Katolicki	Warsaw	F. West	Brody
D. E Friedlein	Cracow	I. Rzepecki	Warsaw	Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy	Cracow
Gubrynowicz i Syn	Lemberg	Karol Rzepecki	Posen	J. Zawadzki	Wilno
L. Idzikowski	Kijów	Z. Rzepecki i Spółka	Posen	Zienkowicz i Chęciński	Lemberg
A. Juszyński	Przemyśl	St. Sadowski	Warsaw	W. Zukerkandel	Złoczów

NEW YORK, [illegible] 191[illegible]

PREZYDYUM N. K. N. 191[illegible]
Wpłynęło dnia 30/IV 191[illegible]
L. 2789/[illegible]
Załatwiono

Wielmożny Pani Prezesie!

Pozwalam się do Was zwrócić z prośbą o przesłanie ogólnego sprawozdania z prac i zebrań naszych. Sprawa ta jest najważniejszą przyczyną. Także pilnuję się na Obywatel Debeki do obrad działalności naszej.

Krótko tylko powiem że obecnie nasza była tu konferencja. Co chwili z Towarzystwa przyjeżdżają tu opinie i uczymy myśleć agitacji polski demokratyczno-pracy tu wspólnie otwarcie. a bez to nie mieć wpływ na przyszłość.

Odbyliśmy tu 30 mitingów demonstracyjnych bardzo efektownych listów przeciwnych przeciwko się do wrogów takich jak górki deportacji. Cieśniej. Amerykanie nie zamówili albumu rzadkich wrogów.

Przed sobą mamy jeszcze 20 zgromadzeń. Nie zamówiliśmy prawem i literaturę. wydaliśmy list do Bandurskiego w 50 egzemplarzy. i drukujemy dalszych 50 tysięcy. Będzie Albumarkiej w 5 tysiącach - a myśl pod tytułem "Nie Polska ani Ruska ani Austryacka ani Turecka tylko Polska" wyjdzie w 20 tysiącach i dosyć robić nakład drugi.

Rozmawiamy przedstawiciele Was Panie będzie tu wspólnie w prasie

580

walka przeciwko Polsce w sposób niesłychany - zdaje mi się że sprawa się uda bo 10 organizacyj urządzi mi Mitting w największej Nowojorskiej sali „Cooper Union" która mieści około 8 tysięcy ludzi - Zainteresowanie duże, przemówienie moje będzie równocześnie przetłumaczone na żargon i angielski -

Rej tu wodzą Literacy i nacjonalizej.

Z Panią kochanieską i jej Komitetem jesteśmy w ścisłych stosunkach i pilnujemy sprawy.

Prosiłbym jednak by J W Prezes bardzo ciepły list w którym z wielkim naciskiem podnieść należy ofiarność Amerykanów, na rzecz Polski tz zrobił to dobre wrażenie.

Przepraszam że ograniczam się do tych słów paru tylko, równocześnie zalecam zapewnienie że pracujemy z wiarą głęboką w sprawę i żaden wysiłek mi będzie zawielki aby go rzucić na szalę -

Sądzę że z tą samą wiarą pracuje N K N. któremu na ręce J Wielmożnego Prezesa zasyłam serdeczne pozdrowienie i życzenia najlepszego wyniku szlachetnych usiłowań -

W. Panom Staszewskim - i Prezesowi specyalne pozdrowienia -

Jerzy Artur Hausner

148

HÔTEL MÜLLER
WIEN

KARL BERGMANN
GRABEN 19.

FERNSPRECHER 18011.

Wielmożny Panie Prezesie!

Wróciłem dziś środa z Budapesztu – mieszkam tu pod 14. zawiadamiam o tem – w nadziei że zobaczę W. Prezesa osobiście. mam dużo plotek!!

Wyrazy wysokiego poważania –

Artur Hauser

Hausner [Witold]

1916 [1]

Bibl. Jag.

150

Praes. 13972

9 Og/16.

Do

Jaśnie Wielmożnego Pana Profesora

Dr- WŁadysława Leopolda J a w o r s k i e g o

w

K r a k o w i e

Stosownie do postanowienia §. 2 rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 1. listopada 1900 Nr. 182 Dzpp. mam zaszczyt upraszać JWPana uprzejmie o pisemne oznajmienie, czy zechce na trzechlecie 1917 - 1919 przyjąć obowiązki komisarza egzeminacyjnego przy egzaminach sędziowskich.

Prezydyum c.k. sądu krajowego wyższego

Kraków, dnia 15 września 1916.

Hawelka Julia

1918(1)

Bibl. Jag.
151

Wasza Excelencya!

Przed paru dniami posłałam dla legionisty Jana Balcarka dalekiego krewnego 40 koron do Saldoboszo, lecz po kilku dniach została mi owa kwota zwrócona, że Balcarek wyjechał do nieznanej miejscowości, a ten biedak do tego czasu jest tam gdzieś był i pisze mi że oczekuje tych pieniędzy prosto prosze

J.

gorąco Waszą Ekscelencyę
tą sprawą się zająć gdyż
jeszcze raz pięć adres do Balca-
ka posyłam albowiem on
nie ma z rodziny nikogo.

Z głębokim szacunkiem
i poważaniem

Julia Hawełka
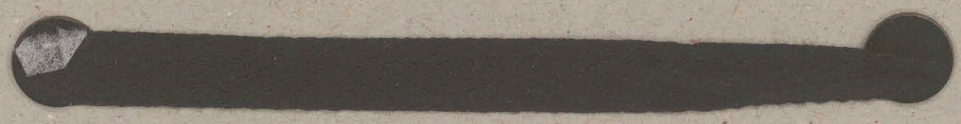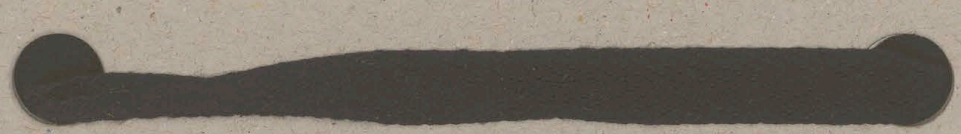
Nizniów 18/ Czerwca 1918.